

Cronica Timpului

Motto:
„Societatea e mișcare,
statul e stabilitate!”

Mihai Eminescu
1850-1889

Publicație de cultură, atitudine
și performanță

Președinte onorific DORU DINU GLĂVAN

UNIUNEA ZIARIȘTILOR PROFESIONIȘTI DIN ROMÂNIA

Director general NICOLAE VASILE

Redactor-șef RODICA SUBȚIRELU

ALEXANDRU ȘTEFAN

» pag.18

PAȘTELE, O SĂRBĂTOARE NUMAI A CREȘTINĂȚĂȚII?

» pag.2

**Naționalismul
lui Mihai
Eminescu
și necesitatea
relecturii**

ADRIAN LESENCIUC

» pag.9

**Jurnalismul
cultural - cultura
jurnalismului
- Interviu cu
prof. univ. dr.
Ioan N. Roșca -**

CRISTIANA VĂRĂȘTEANU

» pag.6

Dialoguri Răzlețe

CORINA VLAD DIACONESCU

» pag.19

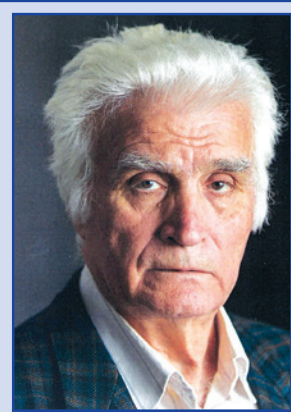
Pelerin prin Iordania

AL. RADU

» pag.11-14,20,24

Prof.
pictor
**Cojocaru
Vergil-
COVER**,
membru al
UAPR, un
laudatio
despre
**artiști și
scriitori:**

- GEORGETA POPESCU
- NICOLAE SAVA
- SIMONA BĂLAN
- WINDY BIRCU
- DOINA BÂRCĂ
- FLORIAN LAURENȚIU STOICA
- GEO CĂLUGĂRU
- GHEORGHE ȚICLETE

Naționalismul lui

Mihai Eminescu

și necesitatea relecturii

În 1924, în prefața *Amintirilor* sale, Ioan Slavici includea un amendament la articolul lui Panait Istrati publicat în 21 septembrie în *Adevărul literar*. Istrati, căruia nu i se putea scuza avântul tinereții – la acea dată avea deja 50 de ani împliniți –, care venea după episodul sinuciderii ratate și după reabilitarea prin publicarea povestirii *Chira Chirali-na* cu prefața lui Romain Rolland, îl acuză pe Eminescu de lipsă de deschidere internațională și de naționalism exacerbat. Chiar că prozatorului brăilean i-au răspuns nume grele ale literaturii române, perspectiva lui Slavici este importantă. Slavici, primul nostru mare memorialist, publică *Amintirile* fără să se pună în prim-plan. Eroul amintirilor sale este Mihai Eminescu, fostul său coleg de la Viena, fostul său profesor privat într-ale filosofiei, colegul de redacție și omul cu care a împărțit, uneori, chiar și aceeași casă. În *Amintirile* lui Slavici, o lucrare onestă, bazată pe principiul bunei credințe, Eminescu este prezentat într-o formulă demitizată, de cineva care i-a fost apropiat, care l-a considerat mai important decât sine, dar care nu a omis să sublinieze și tendințele lui de exagerare, și comportamentul său uneori non-asertiv. De la distanță de un secol de la acele întâmplări, putem înțelege sau putem lua în calcul circumstanțele atenuante în cazul lui Panait Istrati. Internaționalismul lui Istrati este justificat, dar judecarea naționalismului lui Eminescu trebuie repusă în discuție. Recontextualizarea situației ultimelor decenii din secolul al XIX-lea în care a trăit Eminescu, cunoscător al problemelor din toate teritoriile românești, dar și recontextualizarea începutului de secol XX, după Marea Unire, când Istrati a scris textul din *Adevărul literar*, sunt soluții valide pentru înțelegerea adecvată a problemei naționalismului eminescian. Slavici vorbea, pe de o parte, despre umanismul și universalismul lui Eminescu – care nu pot fi contrazise astăzi de niciun cercetător bine intenționat al operei eminesciene –, pe de altă parte despre propria-i lecție de patriotism pe care i-a dat-o lui poetului: „Eminescu mi-a fost, ce-i drept, îndrumător în multe privințe, dar într-ale naționalismului i-am fost eu îndrumător și astfel nimeni nu poate să știe mai bine decât

Fiul contrabandistului grec din Kefalonia s-a simțit jignit de epitetul usturător „grecotei cu nas subțire” și a preferat să răspundă fără ocolișuri. Dar această trimitere, ne asigură Slavici, este una care trebuie citită conjunctural. „Panait Istrati s-a pripit vorbind despre „grecotei cu nas subțire” și despre «bulgăroi cu ceața groasă», spune Slavici, pentru că Eminescu nu a ținut popoarele grec și bulgar, ci a amendat „oameni ca Dandanache, care s-au lepădat de neamul lor, de părinți și de frați și strigă-n gura mare că sunt chiar mai români decât românii de obârșie”. Pe de altă parte, același Slavici

evidențiază în textul „Eminescu – omul”, inclus în *Amintiri* și publicat în volumul *Omagiu lui Mihai Eminescu* apărut în 1909, că naționalismul eminescian era unul în cel mai aspru înțeles al cuvântului, că poetul era „pornit spre intoleranță” și că spiritul său cosmopolit îl mai potolea din când în când. Apoi, o notă a lui Slavici, dintr-un text, „Eminescu la București”, apărut în 1922 în *Viața românească*, aduce o altă lumină asupra poetului: „Îmbolnăvindu-se, Eminescu a pierdut credința în o apropiată înflorire națională. Acum era sătul de viață, pesimist în adevăratul sens al cuvântului, ceea ce nu a fost până în ziua când a scris poezia *De la Nistru pân' la Tisa*”. Să existe vreo scuză în această lipsă de luciditate începând cu 3 februarie 1883, când poetul a fost pentru prima oară internat la Institutul medical Caritatea din București? Nu știm și e greu să cercetăm. Totuși, tendința de exagerare naționalistă este o realitate a lecturii. Dar de la aceasta până la a acuza idealul „strămt” al lui Eminescu în raport cu deschiderea internațională e o diferență uriașă. Slavici insistă, în prefața volumului *Amintiri*, că Eminescu vedea în „cei ce au îndrăgit străinii” pe „cei ce într-un fel ori într-altul ne-mpiedeau în dezvoltarea potrivită cu firea poporului român”, adică pe cei care confirmau teoria maioreșciană o formelor fără fond, în interpretarea mai radicală a lui Eminescu. Grav nu e acest lucru, ci faptul că *Doina* eminesciană face încă să vibreze, la 140 de ani de la scrierea poemului, naționaliști înverșunați în ideea că idealul nu se poate împlini decât în granițele naționale, în spiritul purității etnice. Această perspectivă nu se poate deconta în dreptul lui Eminescu. O fac doar cei care nu l-au citit, care fie sunt înverșunați în a demonstra naționalismul lui exacerbant, fie îl declamă cu patos. Eminescu a avut deschidere universală – culmea e că, de exemplu, G. Panu sau B. P. Hasdeu îl acuzau că a lucrat „sub o direcțiune absolut străină de spiritul românesc” – și a păstrat, în limitele limpezimii sale, o perspectivă adecvată timpurilor în care a trăit. De aceea, lectura contextualizată din Eminescu este necesară. Lectură plăcută din Eminescu!

ADRIAN LEȘENCIUC

Povestea măștișorului

O veche legendă ne povestește că într-o bună zi soarele a coborât pe pământ în chip de om. Despre această întâmplare află un zmeu care îl răpește pentru a lăsa lumea în întuneric. Văzând ce se întâmplă, un fecior de dac și-a luat traista cu niște merinde în spinare, falxul și sica, pe care le-a ascuțit bine, și zvrăbindu-se pe calul său cel năzdrăvan porni la drum în căutarea luminii.

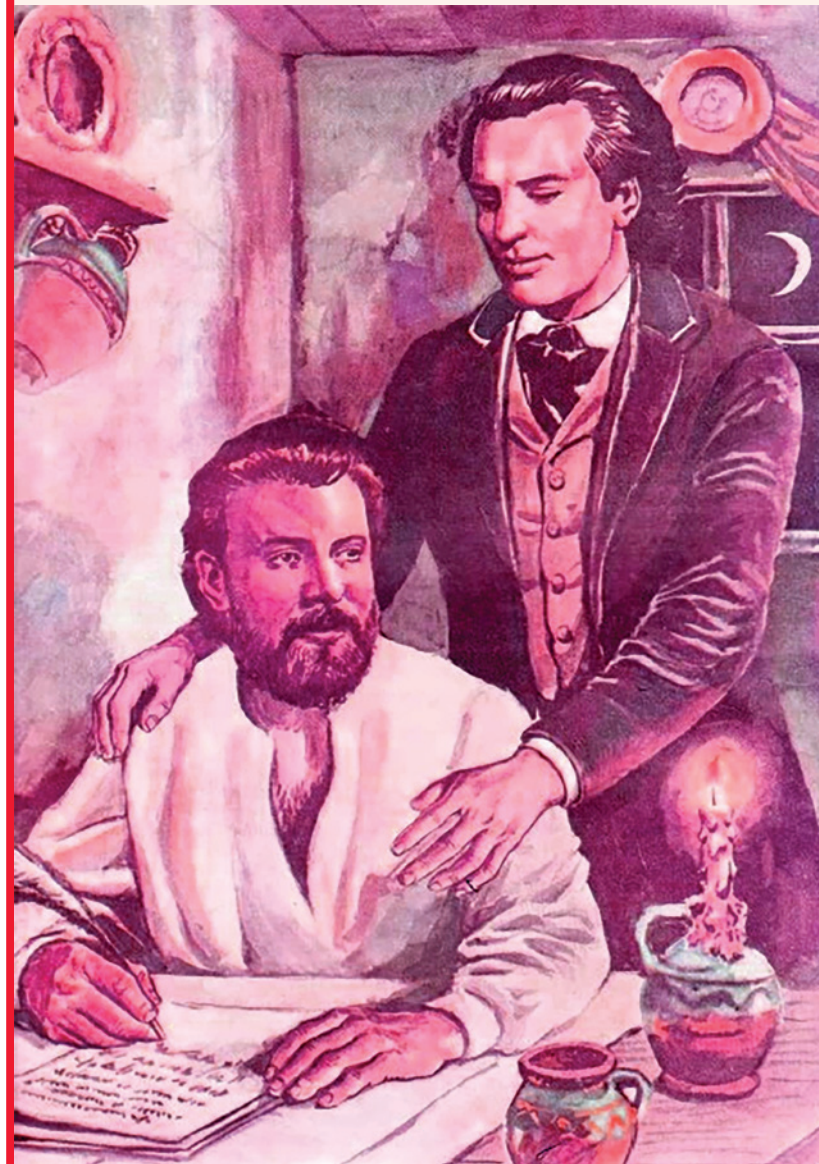
ANDREI BREABĂN

te în acel an, iar cu bănuțul se cumpăra caș și vin roșu pentru fete, să aibă tenul proaspăt și obrații rumeni. Alteori de fir erau legate pietricele mici, de diferite culori, socotite a fi amulete care te fereau de duhurile rele.

Așa a pornit istoria măștișorului, care a dăinuit până în zilele noastre pentru a ne aduce aminte în fiecare an că ziua de 1 martie semnifică biruința soarelui și noul an agrar, mult așteptat și serbat cu bucurie de strămoșii noștri daci. Ca să nu-i uităm vechile semnificații, Dumnezeu a dat chip de om și a trimis printre noi pe ghidușul povestitor Ion Creangă, parcă anume să ne amintească de acea frumoasă legendă a strămoșilor noștri, extrem de bogată în semnificații, când un nou soare

a răsărit pe cer spre a aduce lumină poporului său. Pesemne că el, care a cules și ne-a lăsat atâtea povești pline de învățăminte, cele mai multe venind din adâncurile istoriei neamului nostru, o fi știut-o și pe aceasta, pentru că altfel nu ne explicăm, oricât ne-am chinui, cum a vrut să ne convingă că s-a născut pe 1 martie 1837, când în arhivele din satul Humulești apare născut pe 10 iunie 1839. Nu ar fi singura enigmă, știm că și la Eminescu, bunul său prieten, sunt mai multe opinii cu privire la ziua în care s-a născut. De altfel, o vreme a figurat sub alt nume, acela de Ion Ștefănescu, pe care l-a schimbat apoi cu cel al mamei sale, ducându-i astfel numele în eternitate.

Se spune că în tinerețe Creangă era zvelt și subțirel la trup, cu obrazul oval, purta mustață iar o vreme și o bărbie frumoasă tunsă, având o privire pătrunzătoare, trădată de zămbetul șiret al buzelor. Cu o înălțime mult peste medie, a fost primul dintre cei opt copii ai lui Ștefan și Smarandei din Humulești. Fiind istet încă de când era copil, avea să fie dat la școală, pentru că mama sa voia să ajungă preot, dorință pe care în parte i-a îndeplinit-o, fiind hirotomisit în 1859 diacon la Biserica Sfânta Treime din Iași. Fire hâtră, făcea mereu

...în lumea asta, tu, cuvînt mi-ești vamă...
o dau firesc, în tremur și tăcere;
mă ții întreg și fără nicio teamă,
ca singură și sfîntă mîngiere...

găsesc în tine-un stup de gînduri pure,
năvoade argintii pentru furtuni,
cu freamăt viitorul, în pădure,
cînd pe-un **altar cu vise** mă cununi;

memoria e floarea ta de dor,
suspînul – un palpit ce îmi conjugă
silabele, spre vraja tuturor

cînd, în uimire, deslușesc o rugă...
și-n vîrsta mea, cu atîtea vechi galere,
speranță-mi dai; și din neant – putere...

03.01.23

...regatul tău – aceeași zi de... mîine
cu repetate grijile-noian,
să prinzi din soare o felie-pîine
și, ca noroc, un fir-obsidian,

iar, din trecut, măcar o strălucire,
un fald discret, din stranii aurore,
fără tribut că nu ai fost și mire;
doar pentru vise – neștiut tutore...

din viitor – doar fîldeșul-cuvînt
să-ți fie arc și țintă, deopotrivă,
iar dorul – plug fierbinte, neînfrînt

și, din uimiri, o luminos-arhivă...
cu ochiul tău, lucid și temerar,
s-aduci iubirii **cosmicul amnar**...

04.01.23

...tu știi că are cerul ochi de stele,
ce ne trimit chiar dorul, din neant,
că ele sînt a visului femele
și duc discrete un destin savant...

acolo, sus, ca puncte cardinale
încipuie o cruce simplă, clară,
pe bolta-n care, fără protocoale,
regină-i doar lumina ce, sprintară,

s-arată tuturora despuiață,
iar caii săi, într-un galop eteric –
cei mai frumoși, cu-o coamă de agată –
descuie curcubeu-n întuneric,
lăsînd singurătății doar tangaje
și în femei...**de neatîns miraje**...

02.01.22

...în visul meu ne inversam, cuminte:
eram femeie, eu și tu – bărbatul...
și rămăsesem goi...între cuvinte,
să fim totuna ignorînd păcatul,

în componente, fizic, milenare –
cu ochi și buze, coapse răzvrătite,
cu sîni ce n-aveau, vezi, vreo întrebare;
în procreare – roluri diferite...

tăcerea însăși, ca o mîngiere,
făcea din noapte-un fermecat descîntec
și visul pur – o imnică putere

ce încolțea cuminte-n al tău pîntec...
și-apoi, în zori, noi singuri, pe-o cărare,
primeam de la destin...aceeași floare...

01.01.23

...eu nu ridic la idoli, azi, altare
și nici poeme pentru mii de file,
dar îndrăgesc ideile rivale,
pînă ajung în exprimări nubile...

nu mă împacă zarea mohorîță,
nici fruntea, știu, săracă-n străduinți
și nici paloarea inimii tîrîță
în a grandorii jalnic-umilînți;

nu vreau morgana fată, ca stafie,
ci vis-de-jar, senin predestinat
și-nvecinat cu-o taină, pe vecie –

să fiu doar de-o iubire îmbăiat...
iar crezul meu, cu-adevărat fidel,
să-mi fie-n dor **scăpărător inel**...

08.01.23

femeia-menuet..”

NICOLAE CABEL

...furtuna-vers nu are semnalmente,
nici elegia, casă-n viitor,
doar un exil, ce-n ploii grav-penitente,
vine ciudat, pe urma de cocor...

vezi, un sonet respiră prospețime,
în solitudini cu final deschis,
cînd dăruie o salbă grea de rime
unei femei-verbină-paradis;

izvorul ei duios și-nvolburat
păstrează-n cuibul apei o minune
și o idee-fulger aruncat

pe simfonia gîndului din rune,
ce o primești în ochiul de fereastră,
să lumineze, azi, secunda noastră...

09.01.23

...pentru-un poet secunda e frumoasă
cu spasmul ei, ce vine din etern,
cînd i se-nclină toamna, ca mireasă
și-a sa femeie-i un surîs matern;

iubirea – o uimire-n, dimineată – ,
cu trup de jar, palpit fără cursur,
cu focul-vrajă și-a durerii viață,
cu soarele dansînd jur-împrejur...

e-n scrisul său o limpede beție
și-un vis cu forță tandră, îngerească,
ce biruie a timpului hoție

și face chiar tăcerea să-nflorească...
atunci norocu-i însuși – poezie,
iar prin talent – **modesta lui simbrie**...

05.01.23

...cînd clipele se nasc una pe alta,
din flaute apare primăvara,
iar soarele își pregătește dalta
cu-a ei lumină... și coboară scara

spre gize, muguri, paseri și copii
ce-și duc părinți-n vreme, mai departe,
prin dimineți și seri fără stafii,
cînd de speranță nimeni nu-i desparte

și nici de-a visului elitre, rare,
ce scot din noi un anonim poem...
destinul însuși nu-i un oarecare

sub **vîntul amintirilor**, boem...
doar stele, voi, ivite spre pămînt,
deschideți poarta spre-al iubirii cînt...

15.01.23

...fantome-vis cu lancea le-ai vînat
și scuturat sub pleoapele deschise,
să nu mai fie-n amintire scrise
și nici zăvor pe-al iernii colindat...

recolta-sentimente din florar,
cu o savoare tănuită-n sînge,
ai dăruit-o celui ce înfrînge
chiar al uitării jalnic avatar;

speranța, muguri, astăzi, încă are;
ea în vitralii ride-ntre ferigi...
tu ai văzut-o și, uimit, o strigi,

tovarăș tandru-n viața viitoare,
cînd fi-vei anemonă pe un val,
iscat șoptit de-un **curcubeu-caval**...

10.01.23

...pe orga mărilor stăpînă,
pe-a marmorei flămînde ape,
a dus brîndușele pe lună,
din dorul ei să nu mai scape...

și-n patul cu-nflorit-mistere
și dans edenic, de albine,
a dat poemului putere
s-aducă soarelui, lumine,

cu ora lui pe-un cosmic hat,
cu nostalgii și-nțelepciune,
spre a iubi făr-de-păcat

un fulger, cînd cioplește rune,
spre-a spune **că-n etern, femeia**
păstrează vieții, blînd, scinteia...

07.01.23

...mi-s visele atavici cavaleri –
mai blînzi, mai aspri, uneori mai cruzi...
cu ei, demult, mă cățaram în duzi
și îmi doream un zbor spre nicăieri;

și tot cu ei ne fugăream spre rîu,
cu noatenii gonind pe deșelate
înt-un amurg, cu stelele furate
să le-aruncăm, **ca maci tăcuți**, în grîu...

și mă loveau chiar vînturile-n piept
și mă băteam cu somnul, într-o doară,
cînd, ocrotit în lanul de secară,

habar n-aveam de timpul înțelept...
acum mi-i vîrsta tremurîndă faclă
lîng-a speranței aurită raclă...

06.01.23

...aceste-nscrișuri, astăzi tremurînde
pe abur de hîrtie, pergamente,
aduc prin ele-a-nțelepciunii unde,
pentru uitare – borne penitente...

chiar colbul lor e truda din strătîmp
și-a ei lumină-n veacuri, călătoare;
ea-i pentru noi încărunțitul nimb,
uitării însăși – sabie de soare;

sînt ele, vezi, tăcute galerii,
prin care timpul poate să-l deschidă;
și să ne-aducă tainic-mărturie,

ce ignorarea poate s-o desfidă,
așa cum tu, fără a fi profet,
ești astăzi chiar **femeia-menuet**...

02.02.23

Per Aspera Ad Astra (Seneca)

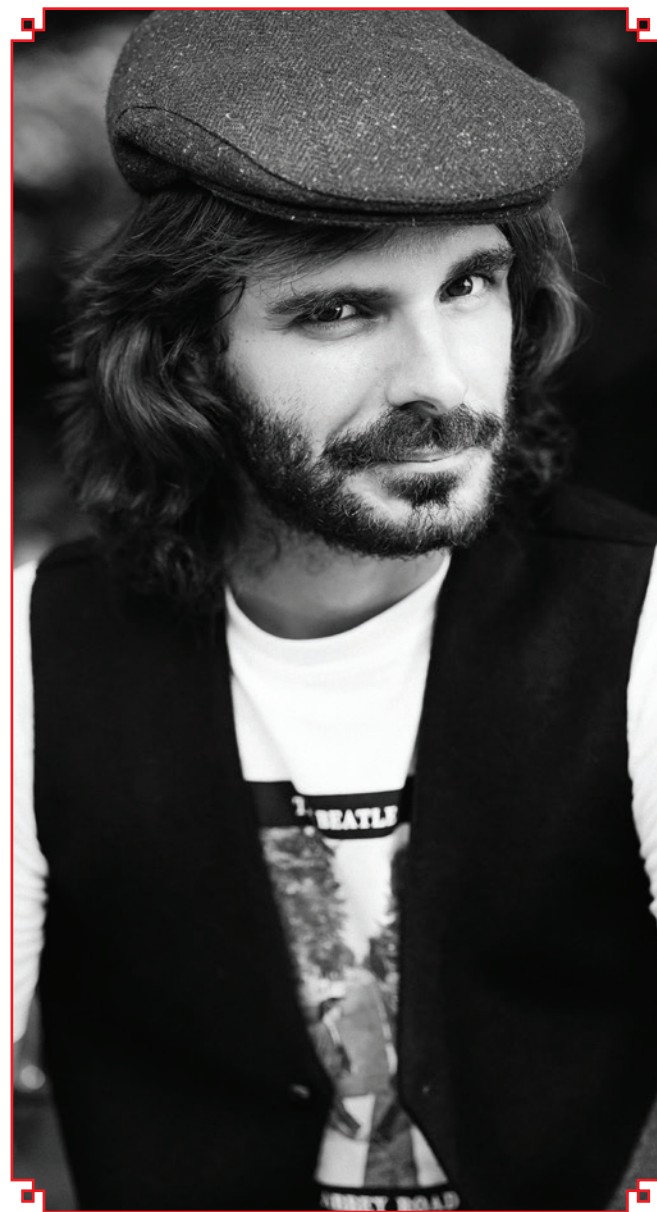

După ce a practicat, de la numai câțiva anișori, gimnastica ritmică de performanță, obținând medalii valoroase pe înalte podiumuri la concursuri naționale și internaționale, **OANA MIHAELA GIDEA** s-a dedicat exclusiv pasiunii pentru învățatură și compuneri poetice. Clasele gimnaziale la Școala nr. 12, acum „Herăstrău”, din București, apoi cele liceale la Colegiul Național „Sf. Sava”, le-a absolvit cu rezultate dintre cele mai strălucitoare. Eforturile ei au fost încununare cu un masterat urmat după terminarea, la cursuri de zi, a Facultății de Litere din cadrul Universității București. Frecventând Cenaclul Asociației Culturale „Iulia Hasdeu”, Oana și-a perfecționat talentul nativ de excelentă versificatoare și a reușit, în anii 2008 - 2009, să câștige Premiul 1 la concursuri școlare, la nivel național de creație literară, cu temele „Din copilăria mea”, respectiv „Tu ești mama mea”. Peste timp am întâlnit-o în paginile Revistei Patronatului Român, în care semnează articole specifice conținutului acestei reviste. Directorul publicației, domnul Cezar Iulian Armașu, îmi spunea într-o discuție recentă că „frumoasa și eleganta domnișoară Gidea este înzestrată cu virtuți și calități pe care le remarcăm din ce în ce mai rar la tinere de vîrsta ei: modestă în comportament, obiectivă în aprecieri, cu gândire matură și perseverență în tot ceea ce face, preocupată permanent de autoperfecționare pe multiple planuri, serioasă și demnă, dar de maximă încredere și sociabilă, în sensul corect al acestor noțiuni, în

relații sociale sau de muncă. Mă impresionează la ea capacitatea sau, mai bine spus, ușurința cu care studiază și se documentează temeinic, întocmai unui jurnalist profesionist, pentru materialele ce le încredințează tiparului”. Într-un eseu publicat mai demult, „Meseria vieții”, Oana sublinia că s-a pregătit din timp pentru viitor „modelându-și unele principii și filozofia în funcție de lutul binelui și al răului, (...) citind și analizând palmele vieții și ale fiecărei persoane pe care o întâlnește, (...) făcând mereu explorări și lărgindu-și orizonturile, (...) vindecându-i pe cei ce vin la ea ca să îi consoleze și să le dea un sfat și să-i învioreze pe cei care par să-și fi pierdut puterile, (...) luptând pentru ceea ce e în firea lucrurilor și pentru drepturile elementare ale ei și ale multora...” Din primul ei volum de versuri și proză, „Destin de plus” (Editura Rawex Coms, 2014, București, cu o prefață generoasă elaborată de Angela Popescu), am reținut pentru această scurtă prezentare o poezie asortată anotimpului prezent, „Început de primăvară”: „*A trecut și iarna grea / Peste noi și vor urma / Multe zile însorite, / Multe clipe aurite. // Și sosesc încetșor, / Chiar acum de Mărțișor, / Mii de flori înmiresmate / Buchețele parfumate. // Primăvară, primăvară, / Cât de mult te-am așteptat! / După înghețul de afară, / Am crezut că ne-ai uitat! // Dar tu așteptai cuminte, / Cu răbdarea de părinte, / Gerul să se risipească, / Viața să ne-o îndulcească.*” Multă sănătate Oana și așteptăm nouă volum promis!

RADU MATEUCĂ este actor, muzician, redactor și profesor. S-a născut la București pe 9 iunie 1995. A urmat studiile de licență în cadrul Universității Naționale de Artă Teatrală și Cinematografie, la specializarea „Actorie și Artele spectacolului”, iar ulterior s-a perfecționat în cadrul aceleiași universități, printr-un masterat în „Arta Actorului”. Este tânăr, entuziast, implicat, și se poate spune că este un artist complet. În ceea ce privește actoria, a abordat toate laturile care țin de acest domeniu. A jucat în mai multe reclame, atât în țară, cât și peste hotare. De-a lungul timpului a fost colaborator al Operei Comice pentru Copii, al Cercului Globus și al Teatrului Excelsior. Printre rolurile de teatru se numără Perchik/Evreul habotnic din *Scripcarul de pe acoperiș* (regia Andrei Munteanu, Teatrul Evreiesc de Stat, 2019), Treplev din *Pescărușul* (regia Tania Filip, Teatrul Mic, 2018), Bruno în *Băiatul care a învățat să zboare* (regia Octavian Jighirgiu), Erol din *O călătorie cu Urmuz* (regia Radu Popescu), Conspirator în spectacolul *Giulio Cesare. Pezzi staccati* (regia Romeo Castellucci, asistent de regie Silvano Voltolina - în cadrul Festivalului „Undercloud”) sau Safta în piesa *Conu Leonida, față cu reacțiunea*

(regia Bogdana Darie). În ceea ce privește experiența de actor de film, Radu Mateucă a avut apariții notabile, printre acestea aflându-se rolurile din seriile *Vlad* (regia Jesus del Cerro) și *Las Fierbinți* (regia Dragoș Buliga) difuzate la ProTV. Cum spuneam, Radu Mateucă este un actor și un artist complet, astfel că nici lumea dublajului nu îi este străină. El a dat glas personajelor Sandocal din *Fast and Furious* (regia Mișă Șerban) și Brock Thunderstrike din *Tangled* (regia Mihai Bisericanu). A participat la numeroase concursuri și festivaluri de profil, printre care se numără Festivalul Internațional de la Sibiu, Festivalul „Tinerete fără bătrânețe” de la Piatra-Neamț, Festivalul de Teatru Nou de la Arad ș.a. În anul 2019 a câștigat locul I în cadrul ediției a XII-a la „Monolog Slam România”. În anul 2020 a participat la emisiunea „Românii au talent”, difuzată de ProTV, unde a fost foarte apreciat de jurați și de public. Muzica este una dintre pasiunile din copilărie pe care Radu Mateucă a șlefuit-o în cadrul Școlii de Muzică și Arte Plastice nr. 1 „Iosif Sava”, unde a studiat pianul timp de opt ani cu doamna profesoară Viorica Nistoroiu. În prezent, Radu cântă și predă cu plăcere tainele pianului celor care își doresc să devină maeștri ai acestui instrument. Pe lângă claviatura pianului, cântă ca nimeni altul la ukulele și fluiet. De remarcat că a participat la realizarea coloanei sonore a emisiunii „Oameni” de la Canal 33, moderată de Anca Bejan, iar în anul 2020 a avut apariții săptămânale în cadrul acestei emisiuni, ca pianist. Din anul 2019, Radu este tenor în cadrul Ansamblului „Complet”. Valoros exponent al tinerei generații de actori, Radu Mateucă are în desfășurare câteva proiecte teatrale și educative foarte interesante, pe care le vom prezenta cititorilor noștri la timpul potrivit.

pagină realizată de muzicolog drd. Teodora Constantinescu

– Bună ziua! O caut pe doamna **Rodica Subțirelu**, director al revistei *Cronica Fundațiilor*. De la biroul din fața mea se ridică o doamnă înaltă, frumoasă, elegantă, îmbrăcată în culorile blânde ale toamnei, cu un chip încadrat de zulfii aurii. Cu o voce melodioasă, dulce și amabilă, îmi răspunde:

– Bună ziua, poftiți, eu sunt.
– Profesoara **Corina Diaconescu**, soția scriitorului Mihail Diaconescu – și adaug eu zâmbind – pe post de curier special... Am adus textul despre care ați discutat la telefon, pentru publicare.

– Aveți umor. Mulțumesc, bine ați venit! Mă bucur să vă cunosc.

– Și eu vă mulțumesc, în numele soțului meu. Să știți că el admiră mult ceea ce faceți. Îi place conținutul și aspectul publicației. Fiind el însuși creator și director de revistă de cultură, înțelege foarte bine ce înseamnă să realizezi așa ceva. Mi-a spus că sunteți din Ardeal.

– Da, sunt moață din Lunca Vașcăului.

– Da, și eu sunt moață, de la Brad. Și să știți că în fața casei mele de pe strada *Avram Iancu* se afla borna pe care scria *Vașcău, 62 km...* o vedeam în clipa când ieșeam pe poartă.

– Iacă, ne-am întâlnit două moațe în mijlocul Bucureștilor! Hai să ne-mbrățișăm!

Și astfel a început colaborarea noastră și o lungă și frumoasă prietenie. Ea fusese stewardesă, ceea ce dorisem și eu să devin, dar am devenit profesoară de franceză și română.

Poetul Mircea Micu împreună cu Rodica Subțirelu înființaseră *Fundația Internațională Mihai Eminescu* și revista *Cronica Fundațiilor*. Ea era director fondator al publicației. Scria poezie de când frecventa cenacul aviatorilor *Pasărea mîtastră*.

– Corina, vino și tu la revista noastră. Avem nevoie.

– Mulțumesc, dar nu cred că pot să vin. Ce aș putea să fac? Și apoi, nu am timp: predau cursuri, am doi copii de școală, scriu la computer când îmi dictează soțul meu articolele sale, plus alte obligații zilnice...

– Totuși, gândește-te! Poate vîi să ne ajuti, pentru că avem nevoie de un corector competent. Vîi când poți!

M-a convins și iată-mă întâi corector, apoi când postul a devenit vacant, secretar general de redacție. După vreo doi ani...

– Corina, revista noastră *Cronica Fundațiilor* abia se mai susține... Este nevoie de o persoană care să aibă simț de organizare, inițiativă și prestanță. Pe tine te văd capabilă să convoci pe toți membrii din redacție, să discutați un plan de redresare. Altfel, dispărem...

– Dragă Rodica, în colectivul de redacție sunt personalități cunoscute, profesori universitari, scriitori, oameni de cultură! Cum aș putea eu să-i convoc și să le impun ceva?

– Așa cum ești tu moață, serioasă, energică și profesoară, vei ști ce și cum să le spui. De aceea, te rog să accepți să devii redactor-șef.

Din nou, cu puterea ei de convingere, cu blândețe, dar și cu insistență, cu fermitate, m-a convins și iată-mă redactor-șef.

Cu toate că nu aveam susținere materială din partea vreunei instituții de cultură, am reușit să continuăm apariția revistei încă mulți ani, până în momentul în care, cu toții, am fondat publicația *Cronica Timpului* sub tutela UZPR.

– Corina, tu ai talent la scris. Îți propun o rubrică *Personalități ale Fundațiilor*. Scrii despre cine vrei. Astfel, timp de vreo doi ani, am avut o rubrică permanentă. Mi-a plăcut să scriu așa ceva și, lună de lună, am schițat portrete ale unor personalități din diferite domenii. E drept că am ales oameni cunoscuți de mine, chiar prieteni, cu merite deosebite.

Dialoguri Răzlete

✎ CORINA VLAD DIACONESCU

Mihail Diaconescu: – Acest număr de revistă este și mai bun! Arată foarte bine!

– La fiecare apariție tu exclami la fel. Oare o spui ca încurajare pentru mine, fiindcă sunt redactor-șef?

– Mă cunoști doar. Nu pot glumi cu asemenea lucruri. Știu foarte bine cum trebuie să arate o publicație de cultură și ce trebuie să conțină. Revista voastră este foarte bună, din zi în zi mai bună.

Știam că meritul principal era al Rodicăi. Ea era, și este, un fel de motor care ne pune pe toți în mișcare. Venea mereu cu idei noi, cu propuneri în care ne implica pe fiecare, după puteri, după dorințe și atitudini.

Rodica: – M-am gândit să scriem o carte. Noi două moațe și-l cooptăm și pe amicul nostru Dan Liviu Mut, originar din Tebea. O să vezi ce succes vom avea!

– Nu știu dacă putem...

– Ba o să putem. Tu, Corina, vei evoca locuri și personalități din zona ta. Liviu, care iubește drumețiile, va descrie cu amănunte geografice, istorice și culturale, câteva trasee și circuite de călătorie în Apuseni. Toți trei vom alcătui o listă de cuvinte și expresii de pe la noi, din Țara Moților, ceea ce ne amintim din copilărie. Iar eu voi crea niște dialoguri comice pentru a folosi acele cuvinte și expresii, unele deja uitate, din păcate.

Da, am publicat în 2006, *No, hai! Călători prin Apuseni*. Lansată la Clubul *România UNESCO* și la *Zilele Municipiului Brad*, din carte nu a mai rămas nici un exemplar.

Mi-e drag să povestesc ceva în legătură cu această inedită apariție editorială. Auzind despre ea, marele istoric literar Ovidiu Drimba, ardelean și el, mi-a cerut-o. Cunoscând masivele volume publi-

cate de domnia sa, m-am gândit că mi-o cere din complezență. Nu am crezut vorbele sale, cum că ține cartea pe noptieră și seara citește din ea, până când nu mi-a confirmat acest lucru soția sa, pe care o cunoșteam.

Rodica a avut dreptate în legătură cu succesul acestei cărți.

Cursa de pasageri Singapore-Istanbul. Aeronava se apropie de o zonă cu turbulențe puternice.

Pilotul: – Anunțați pasagerii să rămână pe locurile lor și să-și verifice legătura centurilor.

Stewardesa: – Am înțeles, așa vom face.

Pilotul: – Iar voi nu vă panicați. Dacă este Vătămăncă alături de noi, nu ni se întâmplă nimic. Spuneți-i doar să se roage. (Vătămăncă era Rodica, pe numele de domnișoară, Vătămăncă).

Se știa că Rodica este credincioasă și bună la suflet. Povestește și ea uneori întâmplări din timpul curselor aeriene. Dar acestea au rămas doar amintiri, pentru că de mulți ani sufletul ei este dedicat poeziei, revistei *Cronica Timpului*, Seratelor *Eminescu*, *Jurnalul* și activității trupei *Teatrul Nostru* afiliat UZPR.

În toate ne-a atras și pe noi, ne-a implicat și ne face să ne simțim mulțumiți că dăruim frumosul din inimile noastre.

Rodica: – Domnule profesor, vă propun să facem un album *Mihail Diaconescu. Viața și opera în imagini*. Pe prima pagină vă rog să acceptați poemul pe care vi l-am dedicat, *Drum de stea*.

– Sunt onorat că v-ați gândit la mine!

Mihail a plecat însă înainte de apariția albumului.

Îi mulțumesc din suflet Rodicăi. De asemenea îi sunt recunoscătoare Mariei Dohotaru, directoarea Editurii Magic Print, Onești, buna prietenă a soțului meu, fiindcă s-a preocupat și a obținut pentru album un text semnat de distinsul prof. univ.dr. Narcis Zărnescu, ilustră personalitate a culturii române contemporane. A fost cel mai bun prieten al soțului meu, iar evocarea sa *Despre Mihail Diaconescu sau despre cel ce a reușit să facă pustia roditoare* este una dintre cele mai cuprinzătoare, mai frumoase și mai elegante care s-au scris. Maria Dohotaru s-a îngrijit ca albumul să apară la comemorarea de un an.

Corina: – Rodica, tu ești poetă, ai și cărți publicate, te rog să nu răzi că îndrăznesc să-ți arăt câteva poezii scrise de mine, în anul acesta. Prima dată în viața mea...

După câteva zile...

Rodica: – Îmi place foarte mult ce ai scris. Vreau să le public în *Cronica Timpului* în numărul următor. Vom păstra titlul tău: *Poeme pentru Rozmarin*. Mi se pare mie ori aceste poeme și chiar Rozmarinul, conțin un cod anume? Simt eu că așa este...

Și, ca de atâtea ori în ultimii ani, cuvintele ei pentru mine au fost: *Mai scrie, Corina, că scrii frumos! Acum este vremea ta!*

Iată, am scris și aceste *dialoguri răzlete* de dragul prietenei mele, Rodică!

NR. În numele nostru și al cititorilor îi urăm multă sănătate și viață frumoasă remarcabilei jurnaliste și profesoare Corina Vlad Diaconescu, la aniversarea unei bogății de ani!

Periodice românești și fondatori de marcă

Dumnezeu a semănat multe semințe pe meleagurile românești și le-a udat cu lacrimile limbii române ca, încolțind, să răsară, să crească și să rodească în limba noastră, strămoșească. Poate că a căzut sămânță „lângă drum și a fost călcată cu picioarele și păsările cerului au mâncat-o”, sau „pe piatră și, răsarind, s-a uscat”, „între spini și au înăbușit-o”, dar a căzut și „pe pământ bun și, crescând, a făcut rod înșutit”. Rodul, vânturat, selectat, a fost folosit „de sămânță” și cultivat cum se cuvine, pentru ca urmașii să se bucure și să-i înțeleagă rostul, înmulțind-o și dăruind semenilor un licăr de speranță.

Printre acești urmași s-a remarcat Ion Heliade Rădulescu - scriitor, filolog și om politic român - membru fondator al Academiei Române și primul său președinte, cel care a condus prima gazetă în limba română, cu apariție constantă și îndelungată, publicată în Țara Românească: „Curierul Românesc”, apărută la București, pe 8 aprilie 1829, cu sprijinul lui Dinicu Golescu. Și în Moldova, după două luni, ca urmare a eforturilor depuse de un alt mare om de cultură, cu o personalitate complexă, la 1 iunie 1829 apare la Iași, în limba română, gazeta „Albina Românească”, fondator și director fiind Gheorghe Asachi. După nouă ani, la 12 martie 1838, istoricul și publicistul român transilvănean George Bariț (Gheorghe Barițiu) întemeiază la Brașov „Gazeta de Transilvania”, primul ziar politic și informativ al românilor din Ardeal.

Aceste periodice românești publicau la sfârșitul anului 1838 că doi editori, originari din Ardeal, **Dionisie Romano** (ierodiacon, profesor național) și **Gavriil Munteanu** (profesor și director la seminarul teologic - ulterior, pe baza mai multor lucrări literare, pedagogice, teologice și istorice, în anul 1866 a devenit membru al Societății Literare Academice Române), au inițiat la Buzău primul periodic religios românesc, intitulat sugestiv „**Vestitorul bisericesc**” cu subtitlul „gazetă religioasă și morală”. În notița difuzată în toate teritoriile românești, cei doi inițiatori menționau că gazeta era necesară întrucât nevoia de informare s-a „întins și se întinde nu numai printre cle-

rici, dar și în clasele celorlalte” și că publicațiile cu caracter politic satisfăceau doar „nevoile de informare ale unui grup restrâns”, ei manifestându-și intenția de a tipări o publicație cu informații diverse, folosite pentru o masă cât mai largă de cititori. Astfel, la 7 ianuarie 1839, apare primul număr al periodicului „**Vestitorul bisericesc**”, sub directa coordonare a lui Dionisie Romano, „bun cunosător al artei tipografice”.

Și pentru că în 2023 se împlinesc 150 de ani de la dispariția profesorului de școală națională, om de cultură, editor al primei reviste religioase din țară, episcop al Buzăului - **Dionisie Romano**, consider că se cuvine să-i aducem un omagiu.

Născut în Săliștea Sibiului la 29 iulie 1806, Dumitru Roman, rămas fără tată, la doar 14 ani trece în Moldova (1820) și este tuns în călugărie la mănăstirea Neamț, în anul 1823, fiind orânduit să lucreze la tipografie și eclisiarhie, cu numele **Dionisie**. Pasionat de învățătură, și-a dorit să urmeze cursurile școlii românești ale lui Gheorghe Lazăr, dar starețul s-a opus, așa că a plecat fără învoire la București. După multe peripeții, sub protecția episcopului de Huși, Sofronie Miclescu, Dionisie este primit la tipografia de la Cișmeaua Mavrogheni, unde se tipărea „Curierul Românesc”, lucrând acolo între anii

1826-1828, perioadă în care a audiat și cursurile lui Gheorghe Lazăr. Sub îndrumarea ierarhului cărturar Ilarion, episcop de Argeș, Dionisie își pune temelia impresionantei sale culturi, câpătând și cunoștințe de limba franceză. În 1832 se număra printre cursanții primului curs de formare a profesorilor școlilor naționale ce urmau să se deschidă în reședințele de județ (școli organizate de stat în care se predă doar în limba românească), obținând atestatul și repartitie la Buzău (Școala națională de la Buzău și-a deschis cursurile la 18 aprilie 1832, după ce Eforia școlilor l-a desemnat ca profesor pe ierodiaconul Dionisie Romano, care a fost singurul profesor al școlii între anii 1832-1836, pentru toate obiectele din programă: citit, scris, cele patru operații aritmetice, gramatica, catehismul, elemente de geografie, aritmetică practică).

Profesorul Dionisie Romano s-a remarcat prin interesul său pentru dezvoltarea școlii, activitate didactică, dar și prin capacitățile creatoare și talentul oratoric, drept pentru care episcopul Chesarie l-a încurajat să-și publice traduceri și scrierile la tipografia episcopiei, numindu-l director al acesteia în 1839, creându-i posibilitatea de a tipări și „**Vestitorul bisericesc**”, gazeta care constituia o valoroasă sursă de informații și care era răspândită în toate zonele locuite de români, în special în Ardeal, de unde erau originari cei doi redactori și editori.

Director al seminarului din București (1843-1848), participant activ la revoluția de la 1848, arestat și exilat în Transilvania, reîntors în Țara Românească la mănăstirea Băbeni (1849-1851), stareț la mănăstirea Sadova (Oltenia) (1851 – 1853), amenințat cu arestarea la cererea Rusiei, în 1853 a fugit la Constantinopol. Revenit în Țara Românească este extrădat în Moldova și este numit stareț la mănăstirea Neamț (1855-1856), de unde va fi destituit și, până în 1859, este profesor particular, continuându-și activitatea literară și militând pentru unirea principatelor.

După Unirea din 1859 este reabilitat și, după moartea episcopului Filotei, este numit locțiitor de episcop la Buzău (1859-1864), locțiitor de episcop la Huși (1864-1865) și apoi episcop titular la Buzău, până la trecerea la cele veșnice în 18 ianuarie 1873.

✎ ELENA CĂPĂȚINĂ

Dionisie Romano s-a dovedit a fi posesorul unei vaste culturi, întrecând epoca sa prin concepțiile pe care le-a etalat, „contribuind la biruința limbii și, deopotrivă, a școlii românești”. Caracterizat de Nicolae Iorga ca „harnic trezitor de cultură” și „simbol al unității culturale românești”, neobositul cărturar Dionisie Romano a pus bazele bibliotecilor școlare, în mare parte prin contribuția sa personală, constituind și o valoroasă bibliotecă personală, îmbogățită prin cumpărarea cărților bibliofilului Constantin Cornescu Otelniceanu.

Episcopul **Dionisie Romano** rămâne o personalitate importantă în istoria culturii române, mai ales prin actul de donație din 21 iunie 1868 către Societatea Literară Academică Română a „73 bucăți cărți române ce mi-au părut mai importante scopului pentru care se oferă”, fiind vorba de cărți cumpărate de la familia Otelniceanu „tot ce mai rămăsese nevândut cu bucată pre la unii și alții”, mari volume de cărți românești vechi, începând cu „Psal-tirea slavo-românească” tipărită de diaconul Coresi la 1577. Acest gest este considerat actul de naștere al Bibliotecii Academiei Române și „atât pentru numeroasele servicii făcute instrucției publice, precum și pentru această faptă demnă de un Prelat român”, Societatea Literară Academică Română l-a numit **membru de onoare** pe „Eminența Sa Părintele Episcop Dionisie”. După moarte, biblioteca sa, cuprinzând peste 150 de manuscrise românești, slavone, grecești, turcești, arabe și multe cărți în diferite limbi, unele rarități, în total 6261 volume și broșuri au intrat în patrimoniul Bibliotecii Academiei Române.

În stilul său personal, ca om al bisericii, **Dionisie Romano** a reușit să armonizeze interesele bisericii cu cele ale societății laice, a sprijinit învățământul de toate gradele, fiind convins că „oricât ar cheltui cineva pentru instrucțiune, aceasta este cheltuiala cea mai productivă și bine făcută”, aducându-și o contribuție importantă la „nașterea României moderne”.

Cercetarea românească moare, dar nu cedează (VII)

✍ NICOLAE VASILE

(Modele prost preluate și reforme de dragul reformelor)

A venit și vremea Guvernului Tăriceanu, în cercetarea românească!...

Dacă, până atunci, politicile în domeniu erau de genul, *declaram că facem cercetare aplicativă și facem orice altceva*, asta în timp ce în denumirea ministerului sau a autorității naționale coordonatoare era scris clar cuvântul „*tehnologie*”, noul guvern a decis să-l scoată din titulatura oricărei structuri guvernamentale, pentru a nu crea așteptări din partea românilor și obligații față de Uniunea Europeană. Măcar era mai franc!... Ceilalți spuneau că fac tehnologie, dar n-o susțineau deloc, *eroare administrativă*, în timp ce noii veniți la conducerea țării și-au asumat decizia de a nu finanța cercetarea tehnologică, singura care ar fi putut avea anumite efecte economice, *eroare politică*. Cea au pus în loc? *Exelența!*... Nu cred că a mai fost pe lume un guvern care să investească atât în promovarea excelenței. Asta da marketing!...

Noul șef al Autorității Naționale pentru Cercetare Științifică (ANCS), așa se chema noua structură guvernamentală însărcinată cu administrarea cercetării, care continua greșeala de a se afla în cadrul Ministerului Învățământului, hotărâse ca toți banii din bugetul instituției, destinați finanțării de proiecte, să-i alocе unui singur program „*Cercetare de excelență*” (CEEX). În situația de atunci a României, aceasta se potrivea precum chelului tichia de mărgăritar, cum spune un proverb românesc.

Domnul Anton ANTON, numit să conducă aceas-

tehnice, agricultură, silvicultură, pescuit, sănătate, economie, din științele umaniste ș.a. Avea loc o singură competiție pe an și se făcea un singur clasament uriaș, singurul criteriu al departajării fiind media notelor celor trei evaluatori pe fiecare proiect. Evaluatorii erau tot cercetători din domeniul respectiv, adică se păstra ideea „*eu centrez, eu dau cu capul*”, pe care am mai expus-o în episoadele anterioare. La un proiect te evaluam eu pe tine, la altul, mă evaluai tu pe mine, evident, fiecare cu maximum de obiectivitate!...

Proiectele admise erau cele care figurau în prima parte a clasamentului, până se ajungea la limita bugetului alocat.

Era, practic, o invitație la aranjamente. Cercetătorii sunt oameni inteligenți și au sesizat ușor limitele

În cercetarea aplicativă, goana după excelență produce „savanți de carton”

mecanismului, totul rămânând la latitudinea bunului-simț, care în perioade de criză mai scade. Dacă evaluatorii cercetători, ignorând baremele de obiectivitate, stabileau să dea note maxime tuturor proiectelor din domeniul lor, evident că acestea erau mai bine plasate în clasamentul final, unic pentru toate domeniile. Au apelat la această stratagemă reprezentanții câtorva domenii, ale căror procente de succes s-au situat la peste 95%, media de reușită generală fiind mult mai jos. Cred că era o perioadă în care ar fi trebuit să se discute mult mai mult de responsabilitate decât de excelență.

Este adevărat că academicienii, profesorii universitari, cercetătorii sunt, sau ar trebui să fie, exponenții excelenței, dar numai dacă se păstrează o corectitudine a criteriilor de selecție și de promovare a acestora, dacă nu, se adaugă la multitudinea formelor fără fond care grevează societatea românească de astăzi.

Au mai fost situații similare în istorie. În perioada de început a deceniului al șaselea din secolul trecut, societatea americană se confrunta cu o avalanșă de contestări și tineretul nu mai avea încredere în nimic din ce i se oferea, nu mai credea în nimeni, inclusiv în profesori. Atunci, profesorul *Richard Feynman* (ulterior, laureat al Premiului Nobel pentru fizică, în anul 1965) a găsit o metodă prin care i-a readus pe studenți în băncile amfiteatrelor. Acest mare pedagog, dar și un caracter liber, excentric, care pe lângă fizician mai era muzician și scriitor, preda studenților fizica, și nu numai, ca și cum ar fi reinventat-o de fiecare dată în fața lor. Era convins că a descoperit o nouă metodă de predare. S-a dovedit a fi fost una eficientă, ținând cont de perioada prin care treceau, de momentele de căutare și de redefiniri, ce îi făceau pe oameni refractari la multe din modelele ce li se ofereau.

A fost singura dată când Premiul Nobel s-a acordat numai pentru o metodă de predare și nu pentru rezolvarea unei probleme de fond din fizică. Este un exemplu când excelența manifestată a condus la rezultate concrete.

Exelența o dă Dumnezeu și se păstrează dacă nu faci compromisuri cu putericiile vremurilor în care trăiești și nu cobori în derizoriu. Ea nu se capătă printr-o procedură, ci se transmite celorlalți prin har, cu o condiție, să o ai.

Sunt exemple notorii de excelențe în istoria României, din domeniile academice și universitar. Despre Spiru Haret, de exemplu, se știa că nu răspundea unei convocări regale, dacă se suprapunea cu orele când

avea curs. Cunoșc cazuri actuale în care frunțași ai liceelor s-au înscris la anumite facultăți, motivați doar că acolo predau renumiții profesori X, Y sau Z. Dar nu au întâlnit pe niciunul dintre aceștia pe tot parcursul studiilor, fiindcă în locul acestora au venit diverși înlocuitori, deloc de același nivel.

Nae Ionescu, lăsând istoriei să judece în timp diverse laturi controversate ale activității sale, prin „*trăirismul*” său în predarea filozofiei, anterior celui al lui Richard Feynman din fizică, a reușit să pună bazele unei școli care cuprindea pe Mircea Eliade, Emil Cioran, Constantin Noica, Mircea Vulcănescu, sau chiar pe Grigore Moisil, prin intermediul lui Octav Onicescu. Și dacă tot a venit vorba de Grigore Moisil, a cărui splendoare a gândirii exprimate în public au prins-o și cei din generația noastră, avem astăzi vreun exemplu similar?

Coborârea în derizoriu este specialitatea multor „*excelețe*” de azi. Îmi amintesc când, fiind în conducerea Camerei de Comerț și Industrie a României, aveam de fiecare dată la schimbarea guvernelor discuții oficiale cu noii miniștri, pentru a găsi căi de colaborare a acestora cu mediul de afaceri. Unul dintre miniștrii învățământului, de altfel plin de pretenții și titluri academice, în loc să facă o analiză de fond a situației, nu mai prididea cu prezentarea cu lux de amănunte a firmei sale de papetărie, care reușise marea performanță de a fi fost premiată cu locul trei pe ramură la Topul județean și spera să folosească momentul pentru a o promova la nivel național!

A crede că risipind bugetul cercetării unei țări, care de regulă este mult prea mic, pentru promovarea excelenței unora care n-o au, este o mare eroare. Ar fi fost o bună oportunitate pentru relansarea rolului cercetării aplicative în economie, având în vedere că în acei ani a fost alocat cel mai mare buget pentru cercetare din anii de după 1989. Se zicea atunci în sistem că între Anton ANTON și Călin Constantin Anton POPESCU-TĂRICEANU ar exista o relație de cimetrie, ceea ce ar fi folosit obținerii unui asemenea buget!... Măcar dacă ar fi folosit la ceva!...

Dușmanii cercetării aplicative autohtone, proveniți din cercuri interesate (importatori și firmele multinaționale, care vor să-și promoveze propriile produse, și agenții imobiliari, care vor să ia la prețuri mici clădirile și terenurile institutelor), au speculat momentul, comentând că cercetarea românească nu a fost în stare de nimic, nici măcar când a avut alocat un buget corespunzător. Această stare de fapt, când dictatura politică din cercetare a fost înlocuită cu dictatura unor proceduri neadecvate necesităților, conduce la apariția unor „*savanți de carton*”, care nu lasă nimic traic în urma lor.

Unde sunt savanții de largă recunoaștere europeană, și nu numai, *Horia Hulubei*, creatorul Școlii de fizică aplicativă de la Măgurele, *Grigore Moisil*, creatorul Școlii românești de logică aplicată, *Constantin Arseni*, părintele neurochirurgiei românești moderne, *Ion Purica*, părintele Programului nuclear românesc, *Marius Peculea*, părintele Programului de apă grea, *Remus Răduț*, părintele electrotehnicii românești moderne și mulți alții?...

Sper ca inițiativa de la Institutul pentru Fizică și Inginerie Nucleară (IFIN), în domeniul laserilor, singura remarcabilă în ultima perioadă, să nu se împotmolească în mlaștina în care am intrat cu toții, unii fiind chiar mulțumiți că democrația de tip nou din România nu este propice dezvoltării unei activități de vârf precum cercetarea. Să le dovedim că nu este așa!...

JURNALISMUL CULTURAL - CULTURA JURNALISMULUI

- Interviu cu prof. univ. dr. Ioan N. Roșca -

Prof. univ. dr. Ioan N. Roșca a predat și seminarizat discipline de Istoria filosofiei și Jurnalism cultural la Universitatea București și Universitatea „Spiru Haret”. S-a afirmat ca filosof, scriitor, critic literar, publicist. A obținut premiul Academiei Române pentru cartea Specificul filosofiei franceze contemporane. M. Merleau-Ponty și premiul A. O. Ș. R. pentru Repere ale filosofiei românești contemporane. Dintre cărțile sale de jurnalism cultural menționăm Modern și contemporan în plastica europeană și O constelație stilistică literară și jurnalistică.

✍ Interviu realizat de CRISTIANA VĂRĂȘTEANU

Cristiana Vărășteanu: Domnule Profesor, așa cum este înțeles în mod obișnuit, jurnalismul cultural constituie acea ramură a jurnalisticii care promovează prin mass-media variatele forme ale culturii. Considerați că presa din țara noastră promovează în suficientă măsură jurnalismul cultural?

Ioan N. Roșca: Dacă ne referim numai la creația spirituală, există numeroase reviste, posturi de radio sau TV. cu profil cultural-spiritual, iar cei care le deserveșc ca redactori practică, evident, un jurnalism de tip cultural. Alți jurnaliști contribuie nemijlocit la conținutul cultural al presei ca publiciști și comentatori, unii ai culturii spirituale, iar alții ai culturii materiale: ai vieții economice, politice, juridice. Așadar jurnalismul cultural este mai larg și există multiple media prin care se poate exprima. A repornit și postul TVR Cultural de la data de 1 decembrie. Contează însă nu numai cantitatea, ci și calitatea textelor sau emisiunilor de cultură, care depind și de jurnaliști. În privința calității se poate, totdeauna, mai bine. Importă nu numai cât, ci și ce se oferă!

C.V.: Dumneavoastră cum apreciați conținutul culturii spirituale promovate prin mass-media? Ce înseamnă mai binele la care v-ați referit?

I.R.: Urmăresc câteva reviste literar-artistice sau literar-culturale, din București sau din provincie, sau posturile tv. axate exclusiv pe cultură și constat că fac eforturi înconunate de succes să prezinte creații autentice sau personalități din variate sfere ale culturii. Este și meritul jurnaliștilor din redacție și al publiciștilor culturali. Mai bine înseamnă, de exemplu, ca la televiziunile generaliste să existe mai multă exigență din partea celor care alcătuiesc grilele pentru a nu se mai difuza filme care abundă în scene de violență și expresii

licențioase, sau emisiuni distractive ori de divertisment, lipsite de un veritabil aport cultural-educativ. Mai bine ar fi și dacă presa ar menține în atenția publicului opera marilor scriitori, filosofi, artiști, ca repere modelatoare.

C.V.: Considerați că mass-media poate contribui mai mult numai la difuzarea valorilor autentice din domeniul literaturii și artei, sau și a creațiilor din celelalte sfere ale culturii?

I.R.: Desigur, presa poate să aducă o contribuție mai mare la cunoașterea și înțelegerea realizărilor din toate domeniile culturii. În privința creației spirituale, chiar dacă în revistele sau emisiunile culturale se difuzează mai mult literatura și arta, totuși unele, nu prea multe, fac loc și unor rubrici cu caracter științific, filosofic, etic sau teologic. Cât privește valorile materiale, jurnaliștii ar putea prezenta în mai mare măsură dezbateri sau lucrări economice, politice, juridice realizate de specialiști, semnalându-le ideile înnoitoare, care, apoi, pot fi implementate de către decidenții politici sau de cei din conducerea domeniilor aflate în dezbatere.

C.V.: Vă gândiți la prezentarea, din partea presei, numai a valorilor actuale sau și a celor deja consacrate și clasificate?

I.R.: Distincția clasicizat – actual este relativă, pentru că și valorile clasicizate sunt actuale, iar, uneori, chiar de o actualitate mai pregnantă decât unele dintre elaborările prezentului. Bunăoară, presa informează și despre unele poziționări prezente, adoptate de o mică parte a publicului, care recuză familia tradițională, sau coloratura patrio-

că și națională a formelor de cultură în favoarea unui globalism uniformizator și totalitar, sau religia, îndosebi religia ortodoxă, dar creațiile de până acum sunt și rămân actuale tocmai pentru că valorile tradiționale pe care le exprimă și-au dovedit trăinicia în evoluția istoriei și a culturii universale. Cu alte cuvinte, presa este datoare să prezinte diversele afirmări culturale concret-istorice, dar să nu negligeze nici gradul lor de generalitate și de substanță autentic umană.

C.V.: Ce condiții ar favoriza acea parte a publicului care nu dispune de criterii de orientare în publicistica din mass-media și le aproprie?

I.R.: Ar fi doi factori decisivi: pe de o parte, publicul respectiv, care să fie impulsionat de dorința de a se îmbogăți nu numai material, ci și sufletește, spiritual, prin frecventarea nu doar a presei, ci și a creațiilor propriu-zise, și, pe de altă parte, creatorii în conivență cu jurnaliștii, primii prin opere valoroase, ultimii prin publicații de cel mai înalt nivel cultural, prin care să contribuie la formarea unei opinii publice cât mai avansate față de toate aspectele vieții materiale și spirituale.

C.V.: După cum ne dăm seama, jurnalismul cultural are, practic, un diapazon extrem de larg de manifestare. Oare există la noi și o cultură a jurnalismului, care să permită o bună raportare la ofertele jurnalismului în general și la cele ale jurnalismului cultural în special?

I.R.: Cultura jurnalismului o au, desigur, jurnaliștii, formați prin studii superioare de comunicare și jurnalism. Publicul receptor sau consumator al culturii oferite de mass-media nu posedă o cultură formată profesional, care să-l îndrume cum să se raporteze la informațiile și cunoștințele din presa de toate felurile, fiecare cititor, ascultător sau privitor la tv. formându-și singur abilitățile de a se raporta la ceea ce i se oferă. Unii și-au format o asemenea cultură, alții au încă nevoie, mai

C.V.: Vă mulțumesc mult pentru amabilitatea cu care ați acceptat acest interviu, și, în numele redacției, ne rezervăm plăcerea de a vă aborda, pe această tematică atât de interesantă și inepuizabilă parcă, și cu un alt prilej!

I.R.: Și eu, la rândul-mi, vă mulțumesc pentru invitație!

Ina Hârșu

Anotimpuri

Într-un amurg violaceu
Mergând alături, tu și eu
Priveam apusul ce venea
Să ne primească-n calea sa

Eram doi tineri ce-am trecut
Peste-o felie din trecut,
Ca dintr-un măr, mușcat pe-o parte
E viața cu așteptări deșarte.

Și peste multe primăveri
S-au așternut alți ani de zile
Fără-a vedea cum, parcă ieri
Din calendar s-au tot rupt file.

Ce mândră e vara sub stele
Și ce dulci sunt visele mele
Ca fructele de sevă pline
Ce fac copacii să se-ncline.

Dar iată și frumoasa toamnă
Sosi, ca o bătrână doamnă.
Frunzele cad ușor, sub ploaie,
Iar vântul crengile îndoaie.

Și tot așa trecură toate
Tot numărând, ce se mai poate.
Troienele sună din goarnă
Iată-a venit cumplita iarnă.

Te uiți în jur, zăpada-i mare
Te-acoperă peste picioare,
Aș vrea să mai cutureier zarea,
Dar nu mai pot, prea lungă-i calea!

Opriți timpul!

Opriți odată, timpul,
Nu-l mai lăsați să curgă
În marea învâlmășeală
Mai tare ne încurcă.

Opriți tot ce nu-ncape
În limite corecte
Tot ce denaturează
Opiniile drepte.

Opriți stagnarea minții
Ca apa cea stătută
Ce nu are mișcare
Și zace-n stare mută.

Opriți vicleana fire
Ce stă mereu la pândă
Să prindă-n gheara-i crudă
O pasăre flămândă.

Opriți și dușmânia
Că limite nu are
Ea roade tot ce prinde
Dorindu-și să doboare.

Opriți fapte nedrepte
Cu strâmbă judecată
Te uită mai cu grijă
Că totul are-o plată.

Ea vine precum lotrul
Când nici prin gând nu-ți trece
Atunci când neputința
Viața ți-o petrece.

SĂ NE ADUCEM AMINTE DE UN OM DE MARE OMENIE...

DORU DINU GLĂVAN, președinte al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, a fost un OM de înaltă omenie... care a înnobilit profesia de ziarist, de comentator sportiv și a lăsat în urma sa amintiri de neuitat. Cu foarte mulți ani în urmă am fost alături de poetul Mircea Micu și de jurnalista Rodica Subțirelu, două personalități de marcă ale culturii române, când au ctitorit Fundația Culturală „MIHAI EMINESCU” care edita

revista CRONICA FUNDAȚIILOR. Din cauza unor împrejurări triste petrecute pe eșcherul acestor vremuri..., uneori potrivnice bunelor intenții, Fundația și-a încetat activitatea. Prietenul nostru, Doru Dinu Glăvan, care avea un suflet de mare anvergură spirituală și patriotică, ne-a venit în întâmpinare și astfel revista CRONICA FUNDAȚIILOR a reapărut sub noua denumire, CRONICA TIMPULUI, publicație a Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, cu doamna Rodica Subțirelu în funcția de redactor-șef. Prin

ani, această revistă prestigioasă, cu difuzare pe toate meridianele lumii, a organizat și consacrat spectacole de muzică și poezie la Institutul Cultural Român, la Sălile AGIR, la Teatrul Constantin Notara ori la Muzeul Tăranului Român și la Sala Dalles, precum și în alte locații din București și din țară. Doru Dinu Glăvan și-a dedicat întreaga viață ziaristicii și a militat permanent ca membrii acestei uniuni profesionale de creație publicistică și jurnalistică să beneficieze de toate drepturile legale în exercitarea activității cât și după pensionare.

Cinste și onoare veșnică dragului nostru prieten - Doru Dinu Glăvan! Post-mortem îi dedic poezia «TIMPUL, MAI AI RĂBDARE: Motto: „Toamna, strai regal îmbracă, / Și la Dumnezeu se roagă” // Timpule, nu-mi fi dușman, / Mai întârzie un an! / Nu te grăbi, ce-ai cu mine? / Mai lasă-mi din ale zile!... / Dorul cui să-l las pe lume, / Să stea singur fără mine, // Singurel și pustiit... / Făr’ s-asculte vers doinit: / Doamne, Tănăr, când eram / Vesel plaiu-mi colindam, / Zilele nu-mi număram, / Nicio grijă nu aveam: / Și la timp nu mă gândeam... / Să-l rog ca să-mi dea un an! // Timp hain, cu suflet rău... / Am să-l rog pe Dumnezeu, / Să-ți dea viață, cum am eu: // De dor să mi te usuci... / Și după zile să plângi, // De durere să te stingi, / Zorii zilei să n-apuci, / Să n-ascuți din rămurele / Triluri dulci de păsărele, / Și nici cântecele mele... // Dacă milă n-ai de mine / Timpule, să nu ai nume / Și să fii uitat de lume!... / DORU DINU va rămâne / Nobil OM și cu renume. // Ani și zile treacă multe, / Prieteni nu au să-l uite: / Veșnic fie pomenit... / Prinos de recunoștință, / DORULE, fii preamărit!»

✍️ MARIN VOICAN-GHIOROIU

departe de a fi suficientă, este o nevoie acută de a aprecia, atunci când este cazul, existența binomului inventator-investitor, binefăcător în orice domeniu, cu atât mai mult în domeniile mai puțin binecuvântate de Dumnezeu cu resurse economice.

Domnul Florian Laurentiu Stoica reprezintă un asemenea caz fericit, activează un mecanism de creație însoțită de promovare, asigurând resursele pentru ambele, nu numai pentru lucrările proprii, ci și ale multor altor creatori. Pentru aceasta a și creat instrumentele specifice: Revista *Independența Română-Independența prin cultură* și Editura LAURENT. Este o nouă fațadă a ceea ce cândva se chema *mecenat*, care în perioada actuală a cam dispărut. La evenimentul menționat mai sus au participat numeroși scriitori, publiciști, muzicieni, pictori, actori, printre care Florentin Popescu, Geo Călugăru, Ștefan Păun, Viorel Martin, Silvan G. Escu, Nicolae Vasile, Doina Bărcă, Antoneta Rădoi, Gheorghe Ticlete, Alexandru Ștefan, Andrei Păunescu, Vladimir Catană, Nicolae Maxim, Doina Ghițescu, Vergil Cojocar-Cover, dar și mulți elevi de liceu însoțiți de profesori.

Întreg evenimentul s-a constituit într-un firesc moment de socializare.

✍️ NICOLAE VASILE

Georgeta Popescu

- o inteligentă armonie, de două ori artistă: poet și pictor

Motto:
„Sunt momente în viață când nu găsești
cuvinte prin care să exprimi ceea ce simți”
Cover

Acest motto-cugetare nu este valabil și pentru ploieșteanca Georgeta Popescu, de origine din Cislădie-Sibiu. Aceasta nu a fost pusă în situația în care să nu „găsească” exprimarea cea mai firească prin care să-și așternă simțirile pe coala albă sau pe simeze. Toată creația ei artistică este închinată bucuriei, speranței și nădejzii în permanenta înviere și înflorire a artelor. De profesie inginer chimist cercetător, Georgeta Popescu s-a impus de mai mulți ani în conștiința publică drept o poetă și o pictoriță de certă valoare. Din lipsă de spațiu nu pot reda toate aspectele abordate la un plăcut „taifas artistic”, dar apreciez că dincolo de considerațiunile mele critice este interesant să „ascultăm”, pe scurt câteva idei ale distisei mele interlocutoare: „În permanență, de când mă știu, am fost preocupată de înțelegerea diverselor teme existențiale, căutând explicații și descifrând, pe cât posibil, tainele naturii și universului, ale firii umane, ale legăturilor dintre om și natură, studiind cât am putut cuprinde! Din copilărie am început să-mi transpun gândurile în versuri și pe pânze. Până în prezent mi-au apărut în librării mai multe cărți de versuri, cele mai multe fiind lansate cu ocazia unor expoziții de pictură. Apropos de pictură, cred că am moștenit acest talent de la un strămoș de-al meu, pictor italian, venit pe la 1850 să picteze biserici, și căsătorindu-se aici, a luat nume românesc, fiind a cincea generație. Și fiindcă m-ați întrebat, din anul 2019 sunt membră a cenaclului Arcade-Ioan Titus Drăghicescu din Ploiești. De câțiva ani mi-am schimbat stilul de pictură, abordându-l pe cel abstract, care îmi incită imaginația și predispune la diverse interpretări din partea publicului și a specialiștilor. Participările mele la expoziții personale ori de grup s-au bucurat de aprecieri pozitive, potrivit unor cronici de presă”.

✍️ COJOCARU VERGIL-COVER

Cascada

Gânduri se scurg, rapid și tumultuos,
Stând la cascada ce-mi ametește privirea...
Și simt cum tresare-un impuls maiestuos
Să îi pătrund apei, misterul și firea.

Ce mândră-și despletește în valuri șuvoiul,
Ghincind-mi uimirea și-admirația mută!
Reflexe-nsorite pictează, în roilul
De stropi, care cad, pe stânca tăcută.

Șiragul de perle, ca-n vis, îmi inună
Simțirea, ce joacă-n nuanțe-aurii ...
Curgând, ca și apa, emoții abundă
Ce taie suflarea, la ceas de magii.

Și simt telepatic, în contopiri mentale,
Cum curge-un izvor de viață și iubire
Asemenea cascadei! Din zori atemporale
Apa susține viața, în sfânta ei menire!

Tăcută, ea percepe dorințele și gândul...
Memoria-i cuprinde a lumii simfonie...
Prin susur ne vorbește... și își vîștește cântul,
Ca toți să înțelegem că apa este vie!

Taina vieții

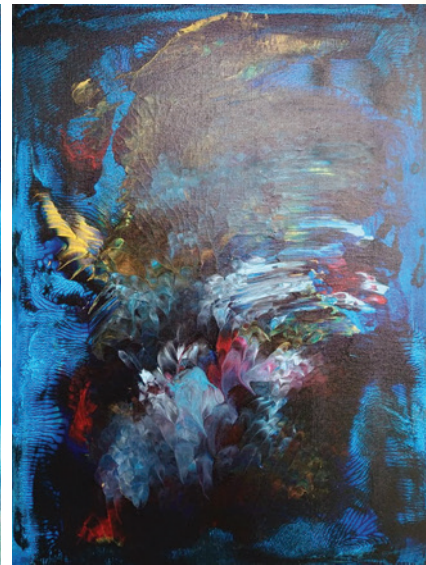
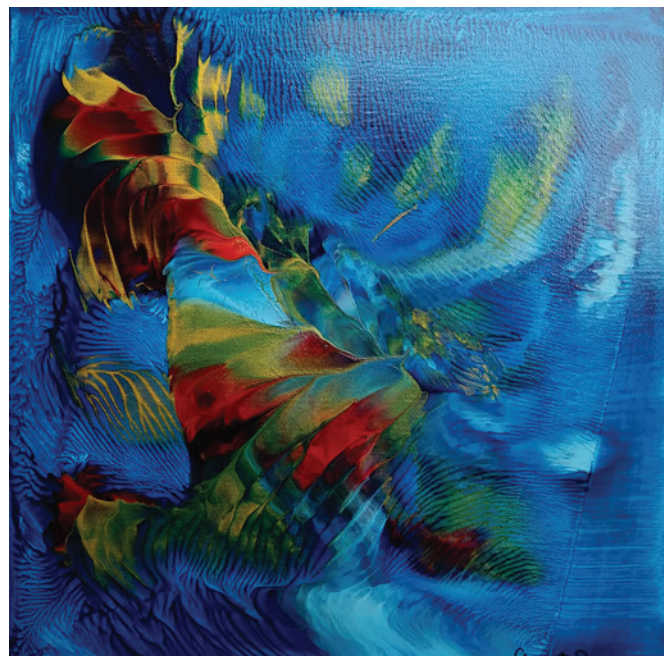
Încerc să-mi reculeg emoții în tăcere
În timp ce rugăciunea la Domnul se ridică,
Închin simbolul crucii, cum datina o cere
Și sufletu-mi ușor se-nalță fără frică .

În plină armonie cugetu-mi se relaxează
Și parcă mă cufund în valurile ceții...
Iar din deschise ceruri, în fapt se revelează
A crucii legătură cu sfânta taină-a vieții .

Cum focul se înalță, e verticala crucii,
Iar apa se prelinge pe-a ei orizontală...
De se-nlănește focul cu ale apei lucii,
Sărutul lor divin e-o nuntă triumfală.

Bărbatul împletește a focului putere
Cu a femeii apă, ce nașterea botează.
Din dulce-mbrățișare a două mari mistere
Se-aprinde orbitor scânteia ce pulsează.

Fără divinitate, ei s-ar putea distruge:
Apa ar stinge focul, pe foc apa ar fierbe...
Dar între ei e vasul, sfânta suflare-ajunge
Să îi unească veșnic în străluciri superbe!

✍️ GEORGETA POPESCU

Dor de mamă

C-un țipăt mă ridic, privind uimit o lume
Ce brusc mă invadează, cu larmă și lumini...
Încerc să înțeleg ce inima îmi spune,
Și cine mă privește cu ochii largi, senini.

Cu-atingerea subtilă îmi liniștește teama
Și instinctiv îi gângur un cântec ne-nțeles...
O recunosc din voce! Aceasta este mama
Ce-o auzeam din pântec cum murmură ades.

Șuvoi de lapte cald din ființa ei, m-alină
Și-nnoadă pe vecie o țesătură sacră!
M-abandonez la sânul ei cu-ncredere deplină
Că știe ea, tot răul, în bine să-mi întoarcă!

În viață toate trec, dar dragostea de mamă
E dor nezdruncat... e temelia firii!
E ca un bumerang...revine și mă cheamă
La pieptul ei să-mi aflu izvoarele trăirii!

Artistul plastic *NICOLAE SAVA*, pictor, restaurator de biserici, talent sacru, cu inspirație divină; când coboară de pe schelele bisericilor, inspirația și efortul artistic păreau a fi făcut din dorința sa, un artist sacru „coborât” de pe bolta cerească.

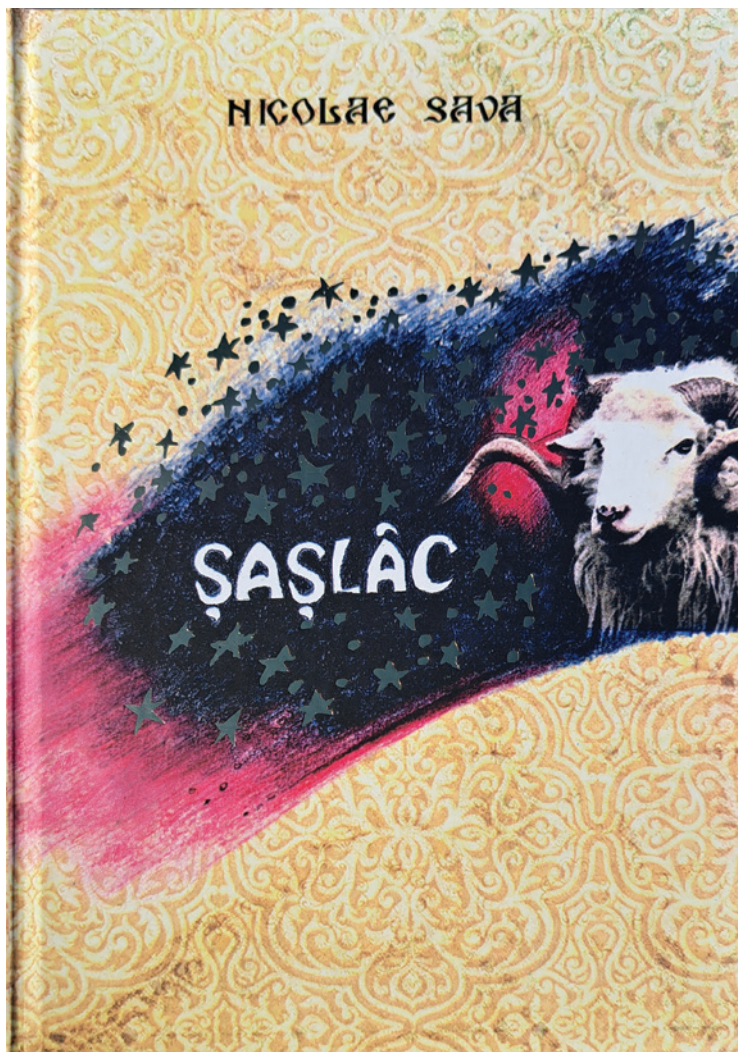
Când „pictorița luminii” Maria Constantinescu m-a invitat să-mi facă odată cunoștință cu un talentat pictor și scriitor, nici prin gândul cel mai fericit nu mi-aș fi închipuit ca în fața mea să apară un chip cunoscut cu zeci de ani în urmă, dar peste care vremea îi pusese cu atâta talent, câte fire de păr îi furase. La vederea domniei sale am strigat: - Te cunosc, frate, deși nu te-am văzut de prin anii 1965-1970. Depănându-ne amintirile ne-am reamintit: Domnia sa Nicolae Sava era pictor la „Întreprinderea Decorativă” din București. Subsemnatul Cojocaru Vergil-Cover, pictor grafician la „Ministerul Turismului-Oficiul Național de Turism”(O.N.T.) În frumoasa exaltare a „regăsirii” am trăit împreună nevoia aprigă de a-i întâlni pe cei cu care fuseserăm colegi și pe care cred că nu i-am mai recunoaște, din cauza lungimii timpului care investește în oameni atâtea de neînțelese lucruri care ne fac de nerecunoscut. Lăsând deoparte paradisul reciprocității aducerii aminte, și neștiind dacă s-ar putea să ne vedem pentru ultima dată, prietenul, maestrul de pictură sacră mi-a oferit albume de artă aparținând domniei sale. În pliantul „Nicolae Sava - Pictură 2018” doi giganti critici de artă: Pavel Șușară și Virgil Mocanu i-au făcut prezentarea expoziției intitulată „Dincolo” (Inteligent titlu, pe măsura tablourilor expuse). Un foarte original pliant, în care maestrul Nicolae Sava a îmbinat la superlativ picturile cu textele, așa-zis explicative, dar de mare valoare literară, care fac „casă bună” cu arta plastică brand Nicolae Sava. La albumul de artă intitulat „Șașlâc - 2020” la introducere, autorul, pictor și scriitor cu inteligența sa caracteristică explică în diverse „povestioare” împănate cu desene „Arta și tehnica șașlâcului, arome și armonii”. De zeci de ani sunt „umblat” printre pictori și scriitori, dar să întâlnesc într-o singură persoană, cele două arte, pictură și literatură, mai rar lucru ce se poate întâmpla. În albumul ce-l caracterizează cel mai complet pe pictorul și scriitorul Nicolae Sava intitulat „În ocnițe - 2015” cu magistrala prefață: „O, timp, oprește-ți zborul” scrisă de cunoscutul om de artă Pavel Șușară, care a semnat: „Un privitor”. Consider pe artistul plastic și scriitor Nicolae Sava, cunoscut și prieten încă din prin anul 1965 o remarcabilă ipostază a revelației. Închei cu un text pe care Nicolae Sava l-a gândit la 20 februarie 1999: „Mă trag din lutul cu oscioare de traci, de daci și de romani, din iarba răsarită în stepă, prin transhumanța de ciobani, și n-am de gând să-mi pun pe teastă, o glugă de amarez, când pot, iubind, să trec prin viață, în inefabil din concret.”

N. B. - Când vezi tablourile pictate de Nicolae Sava și inteligentele texte scrise de domnia sa, te simți de parcă te-ai afla acasă cu Dumnezeu, într-un timp, care ai dori să nu se sfârșească niciodată.

Sfârșit: - Îți mulțumesc, dragă Sava, că existi! Numai divinul a aranjat ca să ne reîntâlnim!

NICOLAE SAVA

Moto-cugetare:
„Miraculosul este întotdeauna frumos, indiferent ce fel de miraculos ar fi, de fapt numai miraculosul este frumos.”
Andre Breton
- „Manifestul suprealismului” - 1924

Nam insurat curind, dar n-am știut că o să-mi vină pe grumaz năpasta. Ca într-o mașină de spălat, cu centrifugă mă pun la stors copiii și nevasta. Mă reculeg introspectiv, lucid, m-apuc și recitesc, încet, psaltirea, Mă umplu de putere și-nțeleg, că pe pământ și asta-mi fu menirea.

București 10 Martie 1999

Răs, petreceri, bucurii; lacrimi, jale, supărare, Las în urmă când va fi, să trec *Granița cea Mare*. Și-nălțând pe cer ferparul, glasul Tatălui ceresc, „El va locui Edenul”, să se serie, jinduiesc.

București 6 ianuarie 2008

Tititi, tita, tititita, tita, rezonau intragalactic Undele în oscilare. Pas cu pas, profund didactic Loveam manipulatorul, eu, ostașul U.T.M.-ist, Ca s-ajung de la pictură, radio-goniometrist.

București 15 aprilie 2009

Guzgani roșcați și săngeroși, veniți din eșalonul doi, Prin crime și viol politice; mineriade peste noi, Ne-au confiscat tot ce-am visat! S-au cocoțat pe România, Clădind din spini mari labirinturi și-au răstignit Democrația.

București 30 octombrie 2009

Aplouat și-a înghețat. Iar a nins cu fulgi greoi, când mai galeși, când mai iuți. Doamne cată îndurare, țara de ne-o păzește de violatori și şuți. Cade iar piatră din cer, Bella, Tokes și confrății, bat monedele pierzării. Doamne cată îndurare; de zavistii și trădare, protejează talpa țării!

București 5 iunie 1990

Doi monștri sacri ai criticii de artă din România, Pavel Șușară și Virgil Mocanu, au semnat texte laudative și, folosind litere ale bogatului alfabet al limbii românești, au înnobilit sacralitatea picturii artistului plastic al scrierii literare, **NICOLAE SAVA**. La asemenea mari critici de artă nu putea să se afle decât un mare pictor și un scriitor. Mă simt mângulit și foarte fericit, că ceea ce gândesc și scriu despre confratele meu în ale artelor plastice, Nicolae Sava, va apărea în publicații prestigioase. Arta plastică și literară semnată Nicolae Sava sub marele semn al agreabilului de mândrie națională și universală, răscoste sufletele oamenilor și provoacă inteligența lor. Albumele în care cele două arte, literatură și plastică, două lumi care împrumută una celelalte formele artistice, expresii ale imaginației brand Nicolae Sava este încercarea reușită a unui artist, hărăzit de Dumnezeu de a uni într-o artă a frumosului și inteligenței, cele două planuri ale existenței sale. Cele două arte aflate într-un singur om reprezintă un

Mimic din ce ne înconjoară nu-i de prisos, nu e banal. Pulsează-n toate armonia, ritmul măret, universal. Și pentru ca-n culori și linii, plenar frumosul să-mpletesc, Muncesc voios, dar fără preget. N-am timp acum să lăncezesc.

Cotnari 16 noiembrie 1998

apel la medicație, reverberează ceva atât de individual și de comun în același timp, care, însă solicită activitatea privirii prin expresii ale curajului confruntării, pentru a-și construi viziunea propriului destin. Modernitatea limbajului său plastic și literar se suprapune sintezei cultural-artistice în care își exprimă resursele într-un context expresiv specific, inteligent și din suflet. Pentru generațiile de artiști ce vor veni după noi nu vom mai fi omul Nicolae Sava rămâne reperul plastic și literar în raportul formă-culoare, litere-text, acel joc subtil de mare valoare descoperit în fiecare dintre lucrările sale. Nicolae Sava rămâne pecetea trăirii sscralității pentru arta plastică și literară.

Sfârșit: - Sava, născut în 1936, Cover în 1938; un total de vârste de 172 de ani au foarte multe de comunicat.

De reținut: - Nicolae Sava a pictat biserica ridicată de Ștefan cel Mare, fiind cu pereții albi. Foarte important: - Nicolae Sava pictează cu cuvinte și scrie texte cromatice.

Război! Refugiu-n Uliești. Pădure, umbre și balaur. Eram un prăselea ca în basm, ce fură mercele de aur. În joacă, o fată-n luminis îmi oferi doi săni; camee. Neștiutor și mic eram; tu inger și demon femeie!

București 10 Mai 1999

Curriculum Vitae NICOLAE SAVA

Data nașterii: **1 noiembrie 1936**
Locul nașterii: **București**

Studii:

1952 - 1956 - Școala medie de arte plastice București
1959 - 1965 - Institutul de Arte Plastice București

Profesii și expertiză:

Pictor, Pictor monumentalist, Restaurator pictura morală - Certificat I.C.C.ROM, Expert restaurator în pictura murală - Certificat UNESCO, Pictor bisericesc, Restaurator de pictură pe lemn (icoane)
1985 - Profesor universitar la Institutul de arte plastice din București

Distincții și Premii

1966 - Medalia „Muncii”
1973 - Premiul Aldo manoriu manusiu bastianno Italia 1995 grifonul de aur Italia pictură frescă exterior
1995 - Premiul Uniunii artiștilor plastici din România pentru artă monumentală bisericească și restaurare
2000 - Ordinul Național pentru merit în grad de cavalier
2014 - Crucea valahă - Arhiepiscopia Târgoviște.

Tainic licăresc în beznă miriadele de stele; Nimb al spațiului Divin. Irizând nemărginire, șterge bietele ființe cu-n răsufu de pelin. Și udat de raza lunii, dansez frenetie și m-afund în noapte. Uimit, întinerez, simțindu-mă atins de săni ca rodile coapte.

Cotnari 3 August 1999

Simona Bălan

COJOCARU VERGIL-COVER

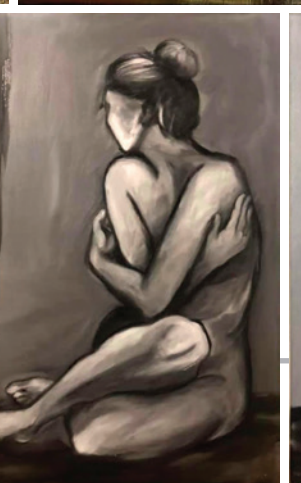
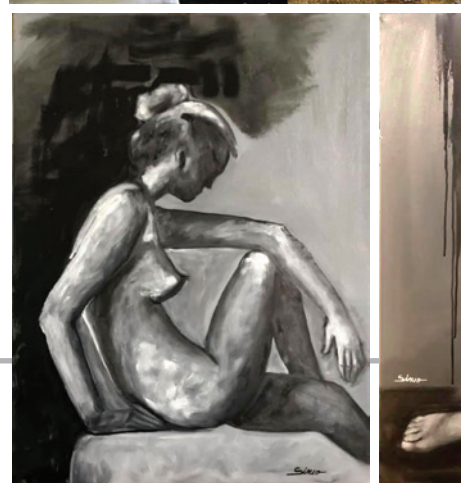
Este legenda cromatică a portretelor, peisaje după natură, închipuite, reale sau compuse.

Motto-Cugetare:
„Să pictezi portrete cu atâta curaj, încredere și putere cromatică, nu este la îndemâna oricărui artist plastic.”
(Cover)

Sinceritatea picturii semnate **SIMONA BĂLAN** este pe cât de puternică, cromatic, tot atât, ba chiar depășește orice așteptări în a fi foarte credibilă, chiar benefică, prin capacitatea ei de a transpune privitorului iubitor de artă și frumuseți bucuria momentului și o nouă imagine cromatică, de o plasticitate reconsiderată a universului ce merită păstrat cromatic, compozițional, desen. Captivată de real artista plastică Simona Bălan, așterne cromatic pe carton, pânză și hârtie imaginea unui spațiu al portretelor plin de viață, în care ochiul artei îndrumând o mână îndemnată, atent la detaliile ce personalizează lumea înconjurătoare, realizează conștient valoare artistică de mândrie națională și universală, prin minunatul și divinul său gest de a picta. Arta sa va rămâne în istoriografia artelor plastice, lumină, bucurie speranță, nădejde, sănătate și viață. Cititorii educați și culti ai publicației „Cronica Timpului” a Uniunii Ziariștilor Profesioniști însetați de cunoaștere și adevăr, în următoarele rânduri vor afla detalii din Curriculum Vitae, brand Simona Bălan: născută în 1973, este absolventă a „Facultății de Transporturi” din cadrul „Universității Politehnice” București. La vârsta de șapte ani, ca început al carierei sale artistice încearca să-i reproducă pe: Picasso, Van Gogh etc. Este înscrisă și urmează și în prezent cursurile „Center for Arts by Fibiola Dima”. Ca apariții artistice publice se pot aminti:

☞ Octombrie 2018 - Expo colecția la Galeria de Artă „Elite Prof Art”, la Athenée Palace Hilton.
☞ Decembrie 2018 - Expoziție personală la „Studio 82”
☞ August 2020 - Expoziție personală la „Studio 82”
☞ Noiembrie 2021 și octombrie 2022 - Expoziție personală la „Cercul Militar Național”
☞ Emisiune la un post de radio din Anglia 2023 - comemorare, cunoscutul om de artă și cultură Aristotel Bunescu

☞ „Independența română-Independența prin cultură”, Nr.79, ianuarie-februarie 2023 - pictorul Cojocaru Vergil-Cover a publicat articole despre domnia sa. Culoarea, desenul și compoziția lucrărilor realizate de artista plastică Simona Bălan îi dau o remarcabilă identitate artistică; imaginile unor portrete de prieteni, cunoștințe, sau personalități importante se suprapun cu talentul artei. Pentru subsemnatul, portretele reprezintă expresivitatea simbolică și au capacitatea de a face ca talentul plastic al Simonei Bălan, să fie pe deplin înțeles, admirat, respectat, apreciat și iubit. Într-o luciditate plastică și cromatică a cunoașterii, artista rămâne o fidelă pătrunzătoare a timpului, mărturie trainică a vieții noastre. Generațiile ce vor veni, după ce noi nu vom mai fi, vor descoperi prin numele Simona Bălan eternitatea păstrată în glia noastră strămoșească română.

ÎN CĂUTAREA NESTEMATELOR

Într-o zi insorită de-nceput de primăvară, la o cafea aburindă, am purtat o discuție neconvențională, evocând amintiri mai puțin cunoscute publicului din lumea artei muzicale, teatrale, plastice și nu numai, cu venerabila doamnă muzicolog **SANTUZZA DINESCU-TĂLMĂCEANU**, membră a Uniunii Cineaștilor și a Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România.

George Vlaicu: Dragă Santuzza Dinescu, cincizeci de ani de jurnalism scris sau cu ideile transpuse în imagini de televiziune, în scenarii pentru spectacole-coupé muzicale dedicate copiilor, nu sunt la îndemâna oricui!

Santuzza Dinescu: Mă provocă la un PROLOG, stimate colega! După absolvirea Conservatorului de Muzică „Ciprian Porumbescu” în 1968, fiind angajată la Secția Operă-Operetă a Radiofuziunii am urmat cursurile de jurnalism intensiv, la propunerea compozitorului Theodor Drăgulescu. Grație unui profesor desăvârșit, Florea, am învățat repede meseria ce mi-a deschis calea spre redactorat. Am avut și șansa unor colegi foarte talentați, conștienți de rolul lor formativ și informativ al instituției moderne care era Televiziunea Română – Vasile Donose, Radu Gheciu, Florica Gheorghiescu, Lucia Negoiță, Tudor Vornicu, Manase Radnev, Carmen Dobrescu, Mariani Banu, Dumitru Cihodaru și Ion Filip.

G.VI.: În Revista Panoramic TV (nr. 35/1994) era un titlu incitant, „În căutarea nestematei muzicii”, ce îndemna la aflarea, până la detalii, a realităților demersului respectiv.

S.D.: A fost o inspirație alegere a jurnalistului Doru Ionescu când împlinise 25 de ani de activitate în Radio și apoi în Televiziune. Am considerat de bun augur alăturarea valorilor artistice umane frumuseții pietrelor prețioase. Ieșea la iveală importanța pe care o au scrierile de genialitate ale artiștilor noștri.

G.VI.: Au trecut de atunci tot atâția ani plini de frământări.

S.D.: Unii oamenii au continuat să fie frustrați de cele întâmplate în viața lor și, din dorința de a reuși prin parvenire, au avut comportamente ostile pentru cei din jur. Mama mea – soprana **Ana Tălmăceanu-Dinescu**, prim-solistă a Operei Naționale din București, era urmărită de Securitate, din care cauză nici mie nu mi-a fost ușor. Lumea muzicală ne-a apreciat cu diverse ocazii. Ambasadele, foarte active între 1947-1963, urmăreau spectacolele de la București și își informau țările de origine despre calitatea acestora. De la Moscova și Sankt Petersburg, la Havana, aplauzele entuziaste au încununat succesele Anei Tălmăceanu la Praga, Varșovia, Budapesta, Sofia, Stara Zagora. Repertoriul abordat a fost vast, de la cel italian, german, francez, ceh, rus până la cel românesc, putând enumera pe Verdi, Puccini, Mascagni, Weber, Halévy, Bizet, Smetana, Borodin, Dargomâjski (foto-din Rusalka, cu Mihail Știrbei și eu, copil), Johann Strauss, Tiberiu Brediceanu. Școala ei de belcanto (în același timp era și conferențiar universitar la Conservatorul Ciprian Porumbescu: foto - Ana Tălmăceanu semnând în cartea de onoare în biroul președintelui finlandez Urho Kekkonen) a dat scenelor din țară artiști profesioniști de marcă: Elena Gaja, Ion Lazăr, Maria Dorobanțu, Georgea Pinghireac, Craiova, Aida Săvescu, Marina Mirea, Ligia Grosu, Veronica Gârbu, Cristian Mihăilescu (la Operă), Liliana Pagu, Daniela Diaconescu, Mihaela Mija (la Operă) și, înainte de plecarea din țară, Gabriela Cegolea, Magdalena Cononovici și Agatha Druzescu. Unul dintre fenomenele speciale, pe care le-am întâlnit colaborând cu diverși interpreți, era acela în care aceștia erau soți și soție, aspect ce crea și publicului o impresie cu totul aparte. Mi-i reamintesc cu mare drag pe cei de la Iași, Dimitrie și Gina Tăbăcaru (regizor, soprană), de la București, Ioan și Liana Tugearu (balerini), Cornel Trăilescu și Maria Crișan (dirijor, soprană), Cristian Mihăilescu și Felicia Filip (regizor, soprană), Lucian Anca și Gerda Radler (dirijor, soprană). Li s-au alăturat

Discuție consemnată de
GEORGE VLAICU

cu brio două celebrități ale Clujului, **Mircea și Doina Sâmpetean-Neculcea** (bas, soprană). Turneele acestor doi peste hotare, în special în Germania, au arătat cu o dublă reprezentare valoarea școlii românești de belcanto, au pus în lumină felul în care a fost gândită regia fiecărui spectacol, viziunea ei bazată pe o bună tradiție. Mircea și Doina au devenit reductibili abordând în felul lor partituri de mare dificultate din creații semnate de Mozart, Verdi, Puccini, Wagner și mulți alții.

G.VI.: În acea alergare crispată a finelui de secol a fost o victorie adevărată, deși Ana Tălmăceanu a plecat dintre noi la numai 64 de ani!

S.D.: Avea o disciplină interioară remarcabilă și un simț al adevărului extraordinar. Nu suporta nedreptățile. Să amintim doar cazul **Gabriel Mamali**, un tânăr bariton de 24 de ani, picat pe nedrept de Arta Florescu, șefa Comisiei de admitere a studenților la Conservatorul amintit. Gabriel a absolvit Școala populară de Artă, dar nu și-a neglijat marea chemare spre muzică. Bineînțeles că intuiția mamei a funcționat perfect. Mamali s-a împlinit într-o frumoasă carieră de prim-solist la Opera din Craiova, pe atunci Teatrul Liric.

G.VI.: Conjuncturi dure de viață care cereau ca și acum, bineînțeles, atitudini ferme din partea celor din jur, a societății în general...

S.D.: Într-adevăr, am constatat din 1974, de când am început munca la Radiodifuziune și la Televiziunea Română, că toți cei nedreptățiți obținuseră succese deosebite la concursuri internaționale și erau distribuiți în spectacole ale unor mari măști, și-i amintesc doar pe Doru Popovici și Florin Comișel. Gabriel Mamali mi-a confirmat valoarea incontestabilă când am realizat pentru televiziune fresca lirică *Adâncile iubiri* de Comișel, dedicată împlinirii a 100 de ani de la Războiul de Independență din 1877, spectacol premiat la Concursul de compoziție.

G.VI.: Cred că a fost momentul în care ți-ai amintit de incidentul de altădată!

S.D.: Da, la aplauze. Sunt sigură că atitudinea sopranei Arta Florescu a avut și o cauză de ordin personal dincolo de acuza inițială că familia Mamali era de altă orientare politică. La terminarea cursurilor de 5 ani Mamali ar fi avut 29 de ani, iar Arta aproape 45. În spectacolele în care ar fi fost prezenți ambii pe scenă, bărbatul înalt, frumos construit fizic și cu un talent scenic înăscut, te cucerea, bineînțeles, auzindu-i puternica sa voce, cu o paletă de nuanțe naturale

și cu un timbru de neconfundat. Aplauzele, ovațiile, aprecierile critice de specialitate apar firește în aceste condiții, însă pot stârni o mare invidie din partea sopranelor. Țin minte că, mănânat de teama concurenței, Arta Florescu a forțat trimiterea propriei sale verișoare, Aida Abagiev, la Teatrul Muzical din Constanța. Înaltă, zveltă, cu mișcări grațioase, inteligentă, cu o voce foarte muzicală, aceasta a devenit în timp un reper artistic al Constanței. După aproape 60 de ani de activitate artistică și socială Mamali a plecat dintre noi în 2021, doborât de o boală severă. Au rămas în urma sa înregistrări muzicale radio, momente de televiziune și, în amintirea publicului, frumoase spectacole cu roluri din creațiile marilor compozitori de operă și operetă, precum Verdi, Mascagni, Puccini, Johann Strauss, Lehar, Kalman, alături de concerte cu Oratoriul său iudieri.

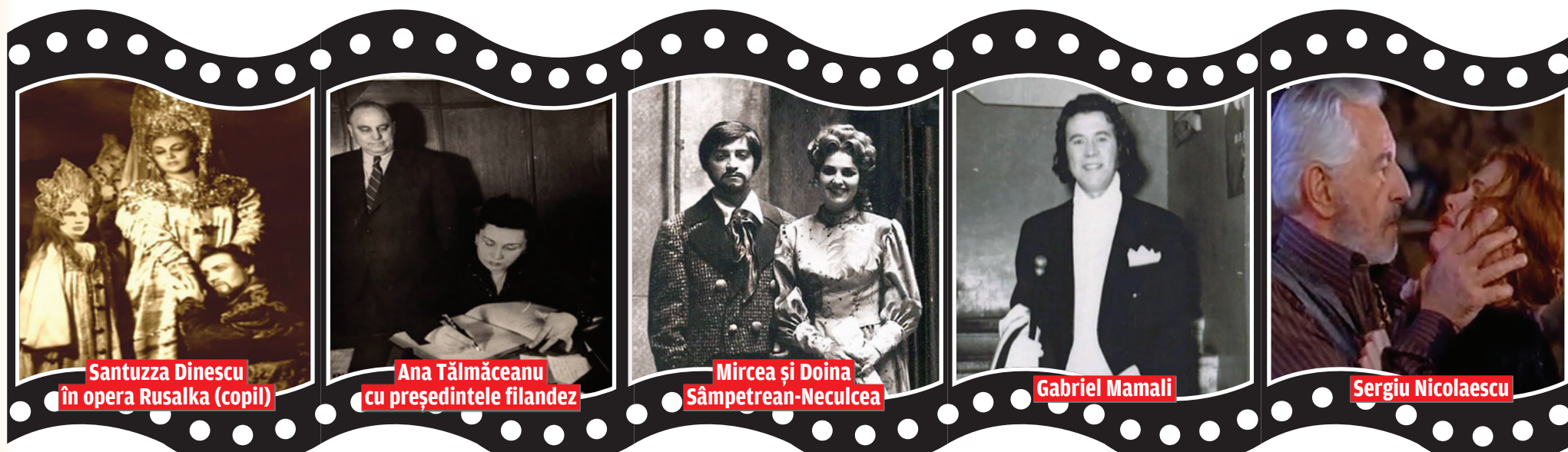
G.VI.: „Ținerețea unui creștin și anul 1961” este titlul unui dintre studiile critice de antropologie culturală, ce au ieșit la lumină în această ultimă perioadă. Ți mai amintești punctul de plecare? Bănuiesc că te-au impresionat puternic unele situații de viață pe care le-ai considerat nedrepte!

S.D.: Chiar actualitatea dovedește că trebuie să fii foarte atent și cu grijă în relația cu talentele dotate muzical, ele fiind speciale și-ntr-un număr destul de mic și nu ne putem permite să le neglijăm.

G.VI.: În România există o tradiție în domeniul muzicii și avem instituții importante care au nevoie de acel sublim schimb de generații...

S.D.: Într-adevăr, putem vorbi despre cele zece teatre lirice, cele zece orchestre simfonice și multe formații de muzică ușoară și populară. Ca să revin la întrebarea ta inițială, anul 1974 a fost determinant pentru că am fost transferată de la Radiodifuziune la Televiziunea Română, Secția Operă-Operetă-Balet. Am colaborat cu zeci de personalități din lumea muzicală din țară și diasporă, considerând că în primul rând contează valoarea artistică. Profesia este pentru fiecare din noi o treaptă superioară în viață și nu trebuie bruiată de faptul că familia artistului a avut o altă opinie politică, familie ce a trăit în mentalitățile altor timpuri.

G.VI.: Am răsfășat cele douăzeci și cinci de studii, interesantul evantai cu soliști vocali, instrumentiști, balerini, dirijori, pictori, personalități din TVR, însoțite de un portret muzical al mamei tale, Ana Tălmăceanu-Dinescu, legat de activitatea ei din perioada 1940-1975.

S.D.: Trebuia amintite meritele artiștilor creatori sau interpreți care au redat dintotdeauna realitatea ce ne înconjoară, care au reînviat oameni și întâmplări din istorie reamintindu-ne trecutul și învățămintele lui. Am simțit nevoia să înfrunt perioada nefastă a pandemiei cu o muncă intensă zi de zi. Așa s-a născut și studiul *Tineretea unui creștin și anul 1961* – despre baritonul Gabriel Mamali, interpret de operă, operetă, oratoriu și lied, a cărui voce a atras atenția de la început prin timbrul ei deosebit și pe care, din păcate, nu o mai putem auzi decât înregistrări.

G.VI.: Toată considerația pentru artiști, pentru abnegația cu care se transpun oferindu-ne adevărate lecții de viață din contemporaneitate sau din trecut.

S.D.: Să știi că ei nu neglijează să se informeze despre mersul societății în care trăiesc, despre descoperirile științifice interesante, acordând bineînțelese atenție sporită aparițiilor și manifestărilor din lumea artelor complementare dramaturgiei. Preocupări sporite cere o realizare mai recentă a omenirii de mare importanță – cinematografia. Se bazează în mod inevitabil pe scenarii atractive și pe completarea cu imagistică a textelor rostite. Ea poate pătrunde mai repede în rândurile marelui public grație ușurinței cu care poate fi folosită – un proiector, un ecran, boxe, material video. Poate ajunge pe diverse căi în orice colț de țară și în lume. Multe lucruri trebuie făcute cunoscute oamenilor în ideea de a dezvălui din secretele naturii umane. O remarcabilă abordare bogată, modernă, europeană a personalității feminine am găsit-o la maestrul **Sergiu Nicolaescu**. În mai toate scenariile sale, acestea îi se acordă un timp anume, este activă, participantă la desfășurarea acțiunii. El a fost un atent observator al evoluției în gândire și implicare a femeii sfârșitului de secol XIX și începutul secol XX. Titluri precum *Cuileandra*, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, *Osânda*, *Zile fierbinți*, sunt doar câteva dintre ele. În ianuarie 2023 s-a scurs un deceniu de când penelul său a încetat să mai scrie și ce păcat, pentru că mai avea multe să ne spună! Am ales să mă aplec asupra analizei statutului pe care îl au cele patru prezențe feminine mai importante din viața prințului Moruzzi din filmul *Orient Express*. Prima, o femeie modestă dar frumoasă este părăsită; cea de-a doua, o văduvă de familie nu-l convinge; a treia, o frumoasă cu o situație modestă este încă prezentă în viața lui pentru plăcerile vieții; la cea de-a patra însă, situația se complică. Tânăra din vecinătate, lipsită de experiență, promisă pentru logodnă unui alt bărbat, nu mai are libertatea de a face ceea ce și-ar dori – să devină iubita prințului și atunci se sinucide. Constatăm că, la Moruzzi, dragostea nu este răsplătită, ci doar plătită pentru plăcerea de-o noapte. Maestrul Nicolaescu ilustrează, spre învățătura noastră, a femeilor, experiențe de un dramatism

extrem. Ne punem întrebarea, de ce acest bărbat educat, cultivat, bogat, înconjurat de femei, nu face nici un gest pentru a le proteja în fața vicisitudinilor vieții, dăruindu-le valori din castel și chiar castelul? Putem fi de acord că nu se regăsește în schimbările lumii moderne, că aflat la vârsta senectuții nu suportă faptul că mai devreme sau mai târziu, se va târi de la o zi la alta. Va porunci majordomului să dea foc la castel și, fără nici cea mai mică rețineră, ajuns la calea ferată din apropiere, se va opri în calea trenului ce tocmai își urmează drumul lui zilnic.

G.VI.: Am reținut afirmația ta că apropierea de fiecare dintre personalitățile care ți-au atras atenția ți-a adus un plus de liniște sufletească, găsind corespondențe cu diversele tale frământări.

S.D.: Da, m-am regăsit (și) în fotografiile lui **Liviu Butnariu**, membru al Federației Internaționale de Artă Fotografică din Japonia, cu Diplomă de Excelență. Acesta a fost prim-solist al Operei din Brașov, unde farmecul personal și talentul său actoricesc au dat un contur pregnant personajelor sale, construite diferit în spectacolele ce se reliau muzical dar cu scenografia și regii artistice noi – *Contesa Maritza*, *Secretul lui Marco Polo*, *Silvia*, *Rose Marie*, *Lysistrata*, *Paganini*, *Victoria* și-al ei *husar*, *Vagabonzii*, *Prietenul meu Bunbury*, *Logodnicul din lună*, *Rodica*, *Voievodul țiganilor*, *Viață pariziană*. Marii maeștri ai Operei și-au regăsit astfel sensurile dorite și transpunerea pe scenă a bucuriilor vieții pământe. În același timp, nu trebuie să ne mire sau să avem o reacție de pudoare exagerată în fața fotografiei premiate, *Nud de fată* ce a făcut înconjurul lumii – sânii acoperiți firesc și pânțele protejate, ne atrag atenția asupra menirii femeii de a procrea pentru continuitatea în Nemurire a omenirii, în aceste zile în care se desfășoară, sub ochii noștri, un asediu al primitivismului necunoașterii și al imbecilizării sexuale.

G. VI.: Acolo unde există o fată, trebuie să fie și un Făt-Frumos...

S.D.: Da... **Cătălin Târcolea** și al său nai fermecat. I-am cunoscut tatăl la o viziune. Traian Târcolea era dirijorul ansamblului artistic *Rapsodia Română*. Acesta era un prolific al baghetei, iar fiul în ale interpretărilor de excepție la nai și ale compoziției. De la prelucrările de folclor evoluția sa ajunge până la muzică ușoară, de film și lucrări simfonice, stăpânind cu pricepere mijloace tehnice noi, cum ar fi sintetizatorul.

G.VI.: Este „în formă” cum se spune. Încotro crezi că se îndreaptă?

S.D.: Este interesant să observi cum canalul media *youtube* este plin cu creațiile sale. A urmat și studiul de compoziție

pentru a-și putea materializa inspirația. Pe calul său alb al fanteziei și al elanului creator, îl simt ca pe un viitor mentor al tinerelor generații. Acum însă, este rolul societății și al reprezentanților culturii să-l solicite în acest sens. Personal apreciez la maestrul Târcolea deschiderea spre a împărtăși discipolilor săi, dar și tuturor celorlalți, secretele succeselor sale. Cu unul singur nu se va descoperi, acela al sunetelor naiului său! Închizând ochii parcă văd curgerea apelor unui râu bogat ce zărește, la rândul lor, frumusețile naturii, strălucirea soarelui, farmecul unui clar de lună și surprind sărutări pasionale ale unor iubiri. Faptul că provinim și unul și celălalt din familii de muzicieni, Târcolea-Tălmăceanu, a făcut să colaborăm (eu, ca realizatoare) firesc și substanțial în producțiile de televiziune ce au fost apreciate ca atare: *De la arie la dixtuor* (zece instrumente), Concert de prânz, seria *Muzică și poezie*, cea din urmă realizată împreună cu poetul Adrian Mușțiu și regizoarea Olimpia Arghir. Au fost adevărate pagini de cultură. Era apreciat și de Tudor Vornicu, care l-a promovat în multe din emisiunile sale.

G.VI.: De multe ori sau poate dintotdeauna, lumea tinde să meargă mânăta de materialitate, lipsindu-se de momentele în care ar putea să își cultive sensibilitatea și liniștea sufletească, datorite de fapt omului, prin ascultarea creației artistice. Putem domina această orientare?

S.D.: Da... Cred că mai este încă timp perseverând și protejând oamenii de cultură de valoarea unui Cătălin Târcolea. Nu este însă ușor pentru că suntem prinși ca într-o menhină, pe de o parte, între cei care sunt lăsați, din păcate, de societate fără educație și cultură și, pe de altă parte, între cei care hărăziți fiind prin naștere să înmulțească banul, care nu se orientează și spre societate să-și aducă obolul pentru echilibrul semenilor, lăsând să germineze în ei lipsa de spiritualitate și de legalitate, până la un moment dat, momentul fatal. Să nu uităm faptul că pictorul își dăruiește picturile, artistul – talentul său, dramaturgul și compozitorul – creațiile lor.

G.VI.: De la simfonia muzicală, să ne bucurăm acum de simfonia culorilor...

S.D.: Pictorul **Nicolae Iorga** ne face o splendidă demonstrație, cu mijloacele specifice din bele-arte, de înțelegere superioară a unui fenomen social, dar ne și atenționează cu privire la consecințele lipsei unei socializări calitative între noi. În sugestivul tablou *Studiul static cu viori*, instrumentelor muzicale le lipsește așa-numitul „gât”. Aici corzile instrumentului sunt apropiate între ele și fixate prin șuruburi speciale, prin răscucirea cărora se realizează acordajul pentru obținerea diferitelor sunete muzicale sub apăsarea delicată a arcușului. Astfel vioara bu cânta melodiile fascinante pe care le ascultăm cu nesăț

atunci când, detașându-se de orchestră, ea devine „prima donna” unui concert. Numai așa societatea poate deveni o simfonie a sufletelor și un mediu propice valorilor atât de necesare. Asupra unei alte „viori” ne atrage atenția regizoarea **Anda Tăbăcaru** – tânăra japoneză *Cio-cio-san*. Compozitoarea, profesor universitar Anda Tăbăcaru, având numeroase experiențe, culminând cu montarea unui spectacol de calibrul operei „*Oedip*” de George Enescu, găsește o cale interesantă de a înfățișa personajul din creația puciniiană, *Madame Butterfly*.

G.VI.: Îmi spuneai odată că a fost invitată în Japonia, de Opera din Hiroshima, orașul ce a revenit la viață atât de spectaculos, după dezastrul nuclear la care a fost supus.

S.D.: Eram convinsă că spectacolul va fi apreciat, Anda Tăbăcaru având nu numai o sensibilitate aparte, ci și un bagaj de experiențe trecute, provenind dintr-o familie în care tatăl ei, Dimitrie Tăbăcaru, a fost regizor de operă. În *Madame Butterfly*, regizoarea sugerează existența inefabilelor date dramatice ale destinului unui om ce sunt, din păcate, amplificate și nu „topite” de căldura iubirii celui pe care l-a dorit de soț, sentiment pe care îl merita pentru tinerețea, frumusețea și dăruirea ei sufletească. După plecarea lui Pinkerton, americanul cu ochi albaștri, foarte plăcut la vedere, comandantul navei militare ancorate în portul orașului Nagasaki, rămâne doar o amintire romantică – un joc în mijlocul unor interesele obiceiuri asiatice finalizate printr-o căsătorie pe 999 de ani. Cio-cio-san se va sinucide. Această lucrare a lui Puccini mă impresionează mereu și pe mine, poate și pentru că, în copilărie, eu am fost în scenă în rolul copilului, printr-o întâmplare. Mama titularului a anunțat că fiul ei a făcut febră mare pe neașteptate, existând astfel pericolul suspendării spectacolului. În timp ce cabiniera mă îmbrăca în micul costum japonez, mama îmi explica detaliat ce se va întâmpla pe scenă. Am înțeles repede, pentru că văzusem spectacolul de mai multe ori. Au decurs normal scena întâlnirii cu Sharpless, consulul american ce-l avertizează pe Pinkerton că are un copil, scena în care Cio-cio-san își cântă disperarea că micuțul cu ochi albaștri va pleca în America. Pe final, aflată în culise, ținută strâns de regizorul de scenă, mi se măreau ochii cu fiecare mișcare a mamei – înfășurarea gâtului cu un șal alb și pregătirea pumnalului cu care urma să-și facă acel *JAGAI* și gestul scurt, atât de crud. La chemarea disperată a lui Pinkerton – „*Cio-cio-san! Cio-cio-san!*”, urmată de prăbușirea mamei pe podea, rămasă nemiscată pe ultimele acorduri muzicale, timp în care au izbucnit aplauzele publicului, mi-am pierdut cumpătul, m-am speriat și-am fugit spre mama strigând disperată: „*Mamă!... Mamă!*”. Publicul, crezând că este o idee nouă regizorală, a înțetit aplauzele strigând „Bravo! Bravo!”. Trebuie să îi mulțumesc Andei Tăbăcaru că mi-a stărnit amintiri atât de emoționante!

G.VI.: Emoția apare în viața noastră și prin momente a căror taină nu o cunoaștem, dar trebuie să conștientizăm prezența lor și să ne bucurăm de ele.

S.D.: Când apar asemenea fenomene, ele ne deschid un drum al speranței. Un caz aparte îl reprezintă personalitatea **Papei Benedict al XVI-lea**. La despărțirea de papă, Vaticanul, slujitorii bisericii, oameni obișnuiți din toată lumea au conștientizat importanța dovezilor muncii sale dedicate atât studiilor teologice, cât și unei intense activități sociale, prin care ne-am îmbogățit cu un model de conduită în vremuri de criză. Mereu m-au frapat concentrarea deosebită a privirii și prezența din comportamentul său în fiecare moment, preocupat de grija de a nu irosi timpul. Ce om, ce exemplu!... Urmăream la televizor în 2006 slujba de la Vatican cu ocazia Sărbătorilor Pascale ale credincioșilor catolici. Glasul papei Benedict și sunetele orgii răsunau în toată casa. Aveam în mâini un ghiveci de flori pe care-l ținusem în podul casei. Nu păreau a mai fi vitale și nu eram hotărâtă dacă să le mai păstrez. Totuși le-am fixat pe pervazul ferestrei exterioare a holului și le-am udat. La finalul slujbei plantele se învioraseră, a doua zi se zăreau mugurii frunzelor, a treia zi se vedeau muguri de flori iar la sfârșitul săptămânii arătau cum nu le mai văzusem vreodată. Am rostit în șoaptă: „*Excelență, mi-ai onorat casa! Mi-ai înviat florile!*”.

G.VI.: Sper ca discuția noastră să fie considerată interesantă; dorința mea de a te avea ca parteneră de dialog a fost justificată de dragostea pe care o ai pentru muzică și considerația pentru oamenii de cultură.

S.D.: În fond, a aduce în atenția celorlalți experiențe concrete de viață, mai ales din domeniul muzical și cultural, este important. Aceste dovezile ale trecutului ne însoțesc precum *cavalerii templieri*, ajutându-ne să nu fim luați prin surprindere de prezent, în călătoria noastră spre viitor! (foto-dialog realizată de Georgiana Ștefănescu)

La inițiativa regretatului actor Florian Pittiș, urmează generația clasicilor: Radio 3 Net, primul post public de radio din țară și din lume care emite exclusiv pe internet (1 octombrie 2004). S-a pornit la drum cu doar 10 angajați, 10 colaboratori și câțiva voluntari. Postul acesta nu era doar o fonotecă radio, ci și o bibliotecă, o arhivă de rarități, unicate muzicale, precum și o galerie de fotografii excepționale.

În memoria celui care a dat acest nou impuls radioului, postul se va numi Radio 3 Net „Florian Pittiș”.

Astăzi, tradiția acestui post de radio este dusă mai departe de „moderni”, care prezintă cele mai noi informații, găzduiesc dezbateri interesante, oferind desigur multă muzică de cea mai bună calitate: selecții de albume rock și folk, noutăți muzicale în format video, dar mai ales rarități muzicale din cea mai mare colecție de muzică românească tânără, dar și din repertoriul de aur internațional, versuri, piese de teatru scurt, buletine de știri în format video.

Întâlnirea acestor generații de realizatori radio, un fel de vrăjitori ai microfonului, a dat prilejul unor momente evocatoare impresionante: s-a prezentat un film documentar, s-a evocat amintiri, s-au oferit Diplome de Excelență acordate pentru prestigioasă carieră în jurnalism și contribuția la evoluția radioului din România. Printre cei premiați de însuși președintele Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, Sorin Stanciu, amintim pe: Marius Grozea, Cornel Sorescu, George Enache, Titus Vișeu, Elisabeta Iosif, Doina Papp, Constantin Săbăreanu, Sofia Șincan, Lucian Sîrbescu, Camelia Stănescu. La rândul său, Președintele Uniunii a fost premiat de Doamna Programului 3, Sofia Șincan, deoarece, pe când era student la Universitatea din Craiova, realiza emisiuni și spectacole cu mare priză la public, în colaborare cu realizatori importanți de la Programul 3.

Cu prilejul acestui eveniment a fost lansat volumul aniversar „**O legendă a radioului românesc, PROGRAMUL 3**”, un adevărat curriculum vitae colectiv, apărut la Editura Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România și scris de regretatul Dan Ursuleanu, o reeditare în formulă revăzută și adăugită a cărții din 2008.

Lucrarea cuprinde, așa cum ne înfățișează Camelia Stănescu, relatarea unor întâmplări, cronici rimite, farse colegiale, cuplete din anii de glorie ai Programului 3.

Legendarul Program 3 este imortalizat de Dan Ursuleanu în faimosul imn al acestui post de radio: „*Programul trei, / O lume nebună, / Decisă să spună / Ce vrei, ce nu vrei. Programul trei, / O oază de viață / Cu muzica-n față, / Dar și cu idei. Programul trei, / Cu cai de povară / Ce-alargă și cară, / Dar și cu ponei. Programul trei, / Ce viață, chei!...*”.

TANȚA TĂNĂSESCU

PAȘTELE, O SĂRBĂTOARE NUMAI A CREȘȚINĂȚĂȚII?

ALEXANDRU ȘTEFAN

Paștele este o sărbătoare atât a creștinilor, a evreilor, cât și a blajinilor. Evreii sărbătoresc eliberarea din robia egipteană, după 430 de ani de suferință, în orice zi a săptămânii. De paștele evreiesc (Pesah) un miel este fript în întregime și se consumă cu pâine nedospită și cu verdețuri amare. Azima (pâine nedospită cu maia sau drojdie), simbolul robiei, semnul mizeriei pe care au îndurat-o ca robi la egipteni, este consumată timp de șapte zile. Sângele mielului simbolizează eliberarea de păcate, iar verdețurile amare - viața petrecută de israeliți în timpul robiei egiptene. Creștinii sărbătoresc „Învierea lui Iisus Hristos” obligatoriu duminică și reprezintă trecerea de la moarte la viață. Nu-i întâmplător că în seara Sfintelor Paști, în toate lăcașurile de cult sunt stinse toate lumânările. Când preotului i se aprinde lumânarea de Paști, în Catedrala de la Ierusalim se dă mărturie despre faptul că Iisus Hristos a biruit moartea. Chemarea „Veniți de primiți lumină” este simbolul de trecere de la moarte la viață. În credința populară, în luna după duminica Tomei (prima duminică după Paști), se sărbătorește Paștele Blajinilor. Blajinii sunt identificați cu urmașii celor care n-au mai reușit să traverseze marea, atunci când Moise a eliberat poporul evreu din robia egipteană, despărțind apele și mai sunt cunoscuți și sub numele de Rohmani. Aceștia au rămas pe o insulă foarte aproape de Rai, pe unde trece Apa Sâmbetei. Această denumire este păstrată din limba tracă, înaintașii dacilor, de la supranumele Zeind-Roymenos (Sfântul Luminos) din Cavalerului Trac, o zeitate prezentă în antichitate. Biserica, prin binecuvântarea Sfântului Sinod, nu are pentru această zi o anumită rânduială. Nu se află în tipicul specific al slujbelor și, poate, din cauza faptului că la acea dată, istorică, nu exista biserica creștină.

Denumirea sărbătorii

Denumirea nu implică o identificare a Paștelui creștin cu cel evreiesc. Paștele iudaic este instituit de Moise, după eliberarea din robia egipteană, cu scopul de a aduce mereu aminte fiilor lui Israel că Domnul Dumnezeu i-a scos din robie și i-a trecut Marea Roșie. De la această trecere sărbătoarea s-a numit pasah, iar grecește „to pascha”. La evrei cuvântul „Pascha” (pesah) înseamnă trecere și coincide cu prima lună plină de după echinopțiul de primăvară. Pentru creștini nu avea deloc sensul pe care îl avea la iudei, ci el avea un conținut pur creștin. În limba română, prin intermediul poporului grec-bizantin se folosește, pentru serbarea învierii Domnului, cuvântul „Paști”, transcriere a termenului grecesc. La fel și termenul francez „Paques”. Trebuie să amintim aici termenul german „Oster” și pe cel englez de „Easter”, care a dat naștere unor interesante interpretări. Acest termen este legat de panteonul anglo-saxon prin numele unei zeițe de primăvară numită „Eastre”, dar termenul este de proveniență latină. Latini numeau săptămâna Paștilor „hebdomata albă”, din cauză că acei nou-botezați purtau îmbrăcăminte albă. Forma pluralului a termenului „albă” a fost folosită în anumite expresii ca: „Duminică in albis”, sau „poist albas”, desemnând aceeași sărbătoare a Paștilor. Mai târziu, acest termen a fost înțeles greșit și s-a tradus în germana veche cu „eostarum” - pentru pluralul cuvântului „albă”, devenind în germana modernă „Osteni”, iar în engleză „Easter”. În limba rusă se folosește termenul de „Bockpecenie” (Vasceșenie-citirea latină), adică înviere. În limba malayalam sărbătoarea Paștilor este denumită prin termenul „Uirpa”, - care este o traducere a cuvântului „Kiomto” din limba siriană și care înseamnă tot înviere. Putem observa de aici că diferiți termeni prin care este numită sărbătoarea învierii Domnului sunt de proveniență pur creștină și filologic desemnează

un aspect sau altul legat de această sărbătoare, atât de însemnat pentru creștini.

Procesul lui Iisus Hristos - Judecata Sanhedrinului

De-a lungul istoriei, începând cu persecuțiile primilor creștini, s-au petrecut nenumărate acte de violență colectivă, săvârșite sub influența unor oameni înrobiți de idei care îi vor prizoni pe ceilalți cu alte, așa-zise, idealuri. Fără îndoială, fanatismul a pricinuit mari fărâdelegi, dar de reținut este faptul că momentele care au premers morții Fiului lui Dumnezeu se vor repeta, la niveluri diferite, în viața ucenicilor și adepților lui Iisus. Fariseii au fost primii care s-au arătat ostili față de ideile lui Iisus, tâmplarul din Nazaret, a cărui învățătură li se părea că primejdueste aplicarea corectă a Legilor, instituite tot de ei. Entuziasmul manifestat de populație față de Iisus, care, mai ales în urma învierii lui Lazăr, se preschimbaseră într-o adevărată febră mesianică. Arhieriile au început să se teamă de consecințele politice pe care le-ar avea acea mișcare, bănuind că ar fi reprezentat o reacțiune împotriva stăpânirii romane. De aceea s-au alăturat fariseilor în acțiunea de urmărire și prindere a lui Iisus, deși se deosebeau de aceștia din atâtea puncte de vedere. Din clipa când arhieriile, stăpânii templului și ai Sinedriului, se aliaseră cu fariseii, ce dominau sinagoge, soarta celui urmărit de ei era pecetluită. Părăsit de ucenici, vândut de Iuda pentru 30 de arginți, Iisus este dus de ostași și de slujitorii preoților spre a fi judecat de Sinedriu sau Sanhedrinul. Acest for judecătoresc, cu 71 de membri, era compus din arhieriile, adică membrii castei sacerdotale, bătrânii, reprezentanții vechii aristocrații din Ierusalim, precum și cărturarii, adică tălcuitoarii legilor. Arhieriile și bătrânii aparțineau grupului saducheilor, favorabili romanilor și adepți ai unei filozofii cu caracter materialist, pe când cărturarii erau în majoritate farisei. Fariseii fuseseră primii care se arătaseră ostili față de Iisus făcând parte din religia mozaică, care era protejată de romani. Israel nu a înțeles taina chemării sale și nici adevăratul caracter al misiunii lui Iisus. De altfel, și actuala criza spirituală a lumii, cu aspecte atât de variate, își are originea tot în erori ale căror consecințe se manifestă în mod tragic pe planul realității imediate. Domnul Iisus este preluat de la Anna, adus la Caiafa, conducătorul Sinedriului sau Sanhedrinul și dus la pretoriu, unde urma să fie judecat de Pilat. Pretoriu este tribunalul alăturat palatului ocupat la Ierusalim de procuratorul roman, a cărui reședință permanentă se afla la Cezareea. Pilat, care de patru ani cărmuia Iudeea și cunoștea bine obiceiurile evreilor, a întrebă ce învinuire se ridică împotriva lui Iisus. Ascultându-l le-a spus: „Luați-l și judecați-l voi după legea voastră. Eu nu găsesc nici o vină acestui om”. Conducătorii evrei nu așteptau de la Pilat o judecată obiectivă, ci confirmarea verdictului dat de ei: „Nouă nu ne este îngăduit să omorăm pe nimeni”. Pilat află că Iisus era originar din Galileea și hotărî să-l trimită pe acuzat la Irod, sperând să afle de la acesta mai multe în legătură cu cel adus spre judecare. Pilat spera ca prin mijlocirea lui Irod, care cunoștea mai bine obiceiurile și tradițiile iudaice, i-ar putea convinge pe preoți să renunțe la pedeapsa cu moartea. Irod nu dă nici o sentință - nici nu avea căderea să o facă - și îl trimite din nou pe Iisus la Pilat, absolvit, teoretic, de orice crimă. Pilat s-a împrietenit cu Irod, cu care până atunci era în dușmănie. Pentru a potoli mânia poporului, procuratorul recurge la o manevră periculoasă, procedeul amnistiei, obicei uzitat de romani. Pilat pune întregului popor adunat în fața pretoriului întrebarea: „Pe cine voți să eliberez, pe Barabas sau pe Iisus”? Iuda, când văzu că Iisus a fost osândit la moarte

și trimis la Pilat începu să se căiască de cele săvârșite și veni la arhieriile pentru a le înapoiia banii primiți de la ei, zicând: „Am greșit vânzând sânge nevinovat”. Aceștia au răspuns caracteristic, pentru felul lor de a fi: „Ce ne privește pe noi? Tu vei vedea”. Văzând că sinedriștii nu primesc banii săi, Iuda aruncă arginții în templu - gest semnificativ - apoi a plecat și s-a spânzurat. Arhieriile au luat banii restituiți de apostolul trădător, dar nu i-au pus în vistieria templului, deoarece erau „preț de sânge”. Ținând sfat, au hotărât să cumpere un loc denumit „Țarina Olarului”, pentru a-i îngropa acolo pe străini. Puterea politică, presiunea mulțimii și a amenințării de a fi denunțat la Roma, aliată cu fanatismul religios, provocat și utilizat de conducătorii evrei, sunt factorii care vor purta răspunderea uciderii lui Iisus Hristos. Poporul a fost fanatizat de preoți și de farisei care strigau înnebuniți: „Ia-l! Ia-l! Răstignește-l!”. Pilat, printr-un gest simbolic, utilizat de evrei, se spală pe mâini și cedează sub presiunea amenințării de a fi denunțat la Roma, unde împărat era Tiberius, stăpânul lumii clasice, din acel moment, care se profilase ca un om suspicios și peste câteva zeci de ani distruge statul evreu risipind pe iudei în toată lumea și va continua să prăgonească pe poporul lui Israel de-a lungul veacurilor. Evreii sunt poporul lui Iisus, neamul din care se trage după trup și care de veacuri l-au așteptat și au pregătit venirea sa. Și totuși, tot ei îl vor trimite la moarte.

Recviem

Dacă conducătorii spirituali ai poporului evreu ar fi avut atunci o tresărire, dacă, lepădând trufia și semeția lor s-ar fi lăsat pătrunși de har, poate că din acuzatori s-ar fi prefăcut în închinători ai lui Dumnezeu. Iisus Hristos a murit pentru a ne izbăvi de păcat, dar și pentru a arăta oamenilor că nu au dreptul să judece pe frații lor și să-i osândească pentru considerente de ordin politic sau religios. Credința unui om, chiar greșită, nu poate constitui un cap de acuzare. Cele două etape ale procesului lui Iisus-religios, înaintea Sanhedrinului, și politic, înaintea lui Pilat-vor anticipa toate judecățile la care oamenii vor fi chemați să dea socoteală pentru credința lor. De-a lungul veacurilor, judecători convinși că dețin adevărul absolut vor sancționa fără milă semeni de-ai lor, acuzându-i că nesocotesc o anumită tablă de valori, mereu repusă în discuție. Din păcate, și Biserica a căzut uneori în această ispită, condamnând cu forme judecătorești și aplicând sancțiuni celor bănuiți de învățături greșite. Iisus Hristos se descoperă drept Mesia cel așteptat, considerat de către prooroci a fi însuși Fiul lui Dumnezeu. Pare că timpul s-a oprit în acea secundă când Fiul Tatălui și-a descoperit dumnezeirea față de preoții vechiului așezământ, a cărui menire fusese tocmai de a pregăti întruparea practică a duhului sfânt. De acea perioadă este legat destinul poporului lui Israel.

Obiceiuri de Sfintele Paști

Momentul pascal antrenează un întreg ciclu de sărbători și evenimente, care fac să se individualizeze, clar, în calendarul românilor. Acesta cuprinde mai multe sărbători, de la intrarea în Postul Mare până la Pogorârea Duhului Sfânt (Rusalile), adică perioadele numite, în termeni bisericești, a Triodului și a Penticostarului. Dacă adăugăm că, a doua zi după Rusalii, este sărbătoarea Sfintei Treimi, putem spune că așa se încheie ciclul pascal la români. Acesta este cel mai important ciclu de sărbători creștine, alături de care își fac simțită prezența și obiceiurile populare, izvorâte fie din practici creștine foarte vechi, fie din vechi ritualuri folclorice. Adunate la un loc, ele alcătuiesc perioada cea mai sfântă din viața Bisericii și a oamenilor, constituind un important reper al comunității și spiritualității românești.

Revenit după o excursie cu Karpaten Tour în Israel și Iordania am decis să aștern o parte din impresii despre a doua țară, mai puțin vizitată de turiștii noștri. Deși a fost prea scurt timpul, două zile, am reușit să văd câteva obiective deosebite, prezentate cu har de ghidul Aziz. Despre care am aflat că absolvisc Institutul Pedagogic din Bacău și Facultatea de Medicină din Cluj, practicând o vreme în țara sa natală profesia pentru care se pregătise. În opinia sa, cei mai buni medici iordanieni au făcut facultatea în România. Ulterior, s-a apropiat de turism, devenind ghid, unul foarte bine documentat, care ne-a oferit

informații interesante despre Iordania.Țară din Palestina istorică, având o monarhie constituțională, cu o populație de 10,1 milioane de locuitori care, împreună cu Israel, împarte coasta Mării Moarte și a golfului Akaba (Eilat) al Mării Roșii, portul Akaba fiind singura ieșire la mare. 90% din suprafață este deșert, oamenii făcându-și rezerve de apă pe acoperișurile caselor încă din antichitate, cumpărând, firește, și de la magazine. E considerată o țară destul de scumpă, cu venituri de aproape 50 de miliarde de dolari din turism, dar și din petrol, conserve, ulei de măsline, ciment, fosfat, sare. Care a reușit să se mențină departe de conflictele militare. Are patru obiective pe lista patrimoniului UNESCO: ruinele orașului Petra, cetatea Ousayr Amra, situl arheologic Umm ar-Rasas și zona protejată a desertului Wadi Rum.

Am pornit cu autocarul de la Amman, capitala Iordaniei, unde ajunsesem venind de la Tel Aviv și Bethlehem și, după 225 km, am sosit la Petra, menționat în Vechiul Testament sub denumirea de Orașul de Piatră și apoi de Rekem în antichitate. Situat în Wadi Mus (Valea lui Moise), la poalele muntelui Hor, unde profetul, trecând pe acolo, a lovit cu toiagul o stâncă, din care a țâșnit apa destinată oamenilor însetați. Ulterior, locuitorii au construit un sistem unic de baraje, cisterne și conducte pentru stocarea apei de ploaie, la peste 50 de metri adâncime, creând o oază artificială. Capitală până în anul 100 d.Hr.,

când a intrat în componența Imperiului Roman, avea să devină principalul oraș din Arabia Petrea, ajuns la 30.000 de locuitori, distrus în 363 de seria de cutremure și descoperit mai târziu, în 1812, de arheologul britanic Johann Ludwig Bruckhardt. Restaurările ulterioare au păstrat o bună parte din ce este acum.

Pornim pe un defileu îngust, de 4,3 kilometri, numit Siq (Săgeata), flancat de pereți masivi de piatră, înguști și înalți, cu sculpturi diverse, ce se apropie la trei-patru metri de călătorii curioși, cu aspect de fortăreață naturală, situată la intersecția unor drumuri comerciale, cu terase și trepte abrupte, con-

Pelerin prin Iordania

ducte de apă, drum ce duce după mai bine de o oră spre Trezorerie, simbolul orașului, un templu înalt de 40 de metri, săpat în piatră în secolul II î.Hr, reprezentând mormântul unui rege nabateean. Lângă care am făcut o poză de grup, neavând permisiunea de a-l vizita. Ci de a vedea împrejurimile, cu morminte bine conservate, panorama orașului Petra, dar și cu beduini, cămile, măgăruși sau mașinuțe de 4-6 locuri, care te aduceau la autocar, plătind 20 de dolari. Am preferat, împreună cu alți colegi, să merg pe jos, în circa 45 de minute, pe același drum pietruit din antichitate, prilej pentru a admira și Siqal Barid (Mica Petra) sau Canionul Rece, pe unde mergeau cu mii de ani în urmă călătorii spre Drumul Mătăsii.

Următorul popas avea să fie la Jarash (Gerasa), unul dintre cele mai bine conservate situri arheologice romane, fondat de Alexandru cel Mare în anul 331 î.Hr., absorbit ulterior în provincia romană Arabia Petrea, cu orașele Philadelphia (Amman), Petra

și Bosra, Orașul celor 1000 de colonne, considerat Pompeiul Orientului, situat la 600 de metri deasupra nivelului mării. Străbăteam Cardo, strada principală, pavată cu dale originale, spre Arcul de Triumf al împăratului Hadrian, apoi spre Hipodrom, un amfiteatru construit cu...mâna, de formă semicirculară, pentru lupte sau vizionarea unor piese de teatru, urmărite de până la 3000 de spectatori, Templul lui Zeus, situat pe cel mai înalt punct al orașului, Macellum sau Agora, un fel de piață pentru comerț, dar și pentru adunări publice, Forumul Roman, cu colonne uriașe, Catedrala, cea mai veche biserică bizantină, cu

opt intrări, fântâna Nymphaeum, de la 191 î.d.Hr, templul zeiței Artemis, transformat în fortăreață din secolul XII, bisericile Sfintilor Theodor, George și Ioan Botezătorul, teatrul Odeon, construit între 130-749 d.Hr., mormintele cu două etaje pentru cei bogați și cele simple, destinate săracilor.

Popasul de suflet l-am făcut în locul unde a fost botezat Iisus, prilej pentru a lua un cășu în palmă din apa Iordanului, punându-o pe față, dar și de a urmări scăldătu-

ra unui preot român și a unui turist veniți cu o altă excursie în Locurile Sfinte. Amatorii de o baie din grupul nostru au avut ulterior prilejul de a înota în Marea Roșie. Iubitorii pozelor cu telefonul i-au prins în imagini sugestive, dar și ulterior, la Marea Moartă.

În ziua plecării am văzut Ammanul, tot cu ghidul nostru, de la care am aflat că orașul, construit pe șapte coline și înconjurat de un zid de 1700 metri, are peste patru milioane de locuitori, e înfrățit cu alte 36 de localități printre care și Bucureștiul, beneficiind de edificii atractive, precum templul lui Hercules, palatul Ummayd, moscheea regelui Abdullah al II-lea, teatrul, cetatea, numeroase moschei, un amfiteatru roman, restaurat, pe marginea unui deal, o baie turcească, felurite magazine, restauran- te și terase etc, pe care n-am reușit să le vedem în totalitate, promițându-ne să revenim, pe parcursul mai multor zile.

AL. RADU

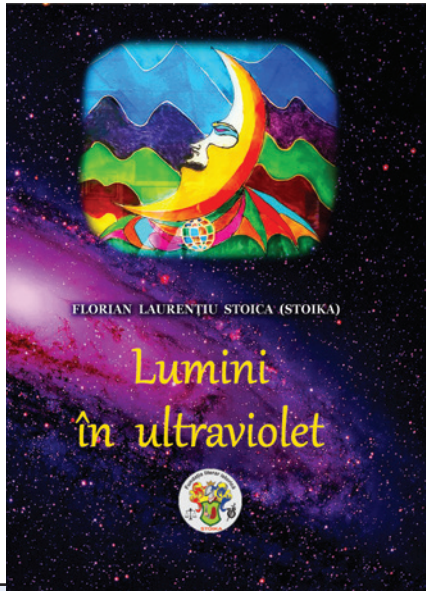

Poeta **DOINA BĂRCĂ**, o doină care aduce toți anii înapoi, coloană infinită de cuvinte, pune mireasmă în grai și exprimări vrăjite

Doina Bărcă pune pe harta poeziei foc ceresc și mântuire ce leagă sufletul de trup cu mii de fire

Am găsit, cu dedicație, în biblioteca personală, de la poeta Doina Bărcă, trei cărți. „Poemele dorului” și „Ferestrele bucuriei”, tipărite în anul 2014, mi-au fost dăruite în data de 4 octombrie 2017 cu dedicația „Domnului Cojocarul Vergil Cover, omul care vorbește prin imagine și culoare, Cu drag și apreciere din partea autoarei Doina Bărcă.” Cea de-a treia carte este „Simfonia gândurilor”, dăruită în 6 iunie 2019 cu dedicația „Cu prietenie pentru domnul Cojocarul Vergil Cover, un artist de mare valoare.” Trei cărți care pun pe tava de aur a literaturii românești, pe cât de talentată și inspirată, pe atât de simpatică și om de mare omenie, o scriitoare care, parcă sfidând timpul, rămâne pururea tânără, așa cum o apreciază și o altă prietenă bună și talentată, Eugenia Duță. Mă alătur întru totul celor ce au scris postfețele cărților, Claudiu Robert Toma, Romanita Maria Stentel. Colega de la *Independența Română - Independența prin cultură*, Doina Bărcă este de o sensibilitate, gingașie și de o profunzime specială, care încântă cu imagini poetice și exprimări artistice ce ating și învaluaie suflete în clipe de oboseală și tristă singurătate. Poeta Doina Bărcă ne permite să privim prin ferestrele bucuriei vieții și să nu găsim cusur în versurile sale de o frumusețe și melancolie ce dau culoare, armonie și ritm artistic. Domnia sa ne îndrumă să nu suferim după vremea ce s-a dus, sfidând cât se poate timpul ce trece desori, paralizat de ispită culorii. Descrizând cartea „Ferestrele bucuriei” am descoperit că viața mi-a colorat și părul, și fața și veșmântul. Vîno copilărie și ia-mă înapoi! Tu ești și cerul, și pământul! Nimic nu-mi dă frumos ca tine între cer și pământ, iubită și trecută copilărie. Mulțumesc doamnă Doina Bărcă pentru că suntem colegi și pentru că Dumnezeu ne-a creat să fim contemporani!

FLORIAN LAURENȚIU STOICA (STOIKA) - artistul buchetului florilor de valoare - scrisului, picturii, sculpturii și promotor al culturii

Florian Laurențiu Stoica este director al revistei *Independența Română - Independența prin cultură*, revistă cu conținut istoric, literar și artistic, de atitudine moderată, fondată de către Fundația literar-istorică Stoika

Nu pentru toți viața este o iluzie și agitație perpetuă; ea, viața, este pentru majoritatea oamenilor o suită de fapte cu sens. Florian Laurențiu Stoica face parte din categoria de vârf a suitei de fapte cu sens. Domnia sa este scriitor, pictor, sculptor și un excelent organizator și îndrumător în problemele culturale, artistice, istorice, manifestându-și aleasa înclinație și talentul, dar de la Dumnezeu, în conducerea publicației *Independența Română - Independența prin cultură*. În calitatea mea de colaborator voluntar al publicației, pe probleme culturale, numai cuvinte laudative pot spune despre domnia sa – rege al acestui *stup uman* – editura – unde un număr de oameni educați prepară în fiecare miercuri *mierea literară* pură și adevărată, pe înțelesul marelui public, iubitor și apreciator a tot ceea ce se tipărește în revistă.

Ca scriitor domnul Florian Laurențiu Stoica a publicat multe cărți. Biblioteca mea s-a îmbogățit în data de 22 decembrie 2022, cu vindecătoare „*Lumini în ultraviolet*” cu dedicația personalizată: „*Domnului Cover, un distins domn care promovează arta și cultura cu multă abnegație*”, pentru care îi mulțumesc și îi rămân îndatorat să realizez și în continuare ceea ce domnia sa a confirmat.

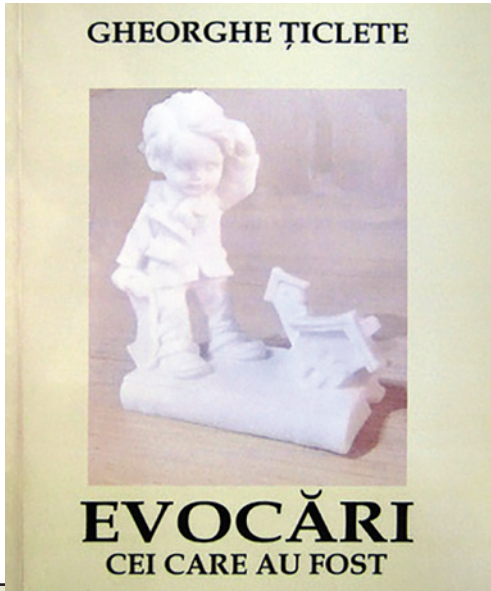
Prin toată activitatea sa, în diferitele domenii de natură istorică, organizatorică, artistico-picturală și volumetrică, literatură, proză și poezie sau ca simplu om, prin omenia sa, este pentru contemporaneitate o *oază istorică, un teritoriu plin de lumini*; normal, noi cei ce facem parte din *stupul uman* *Independența Română - Independența prin cultură* vă iubim, precum și cititorii. Să fim mereu cu Dumnezeu! Nu există drum neabătut de destin. De reținut: domnul Florian Laurențiu Stoica face parte din tagma puținelor personalități cărora le pasă de ce se întâmplă în lumea contemporană și cum trăim, luând atitudine benefică pe linia scrisului. Citind cartea „*Lumini în ultraviolet*” printre alte evenimente pe care țara noastră le-a trăit, subsemnatul am rețăit cele de la sfârșitul anului 1989, când pentru scurtă vreme, ne-am considerat *făcători de istorie* trăind atunci clipe de *fericire* nu pe deplin înțelese și de nerealizat.

GEO CĂLUGĂRU - scriitorul ce nu poate fi uitat pentru că ceea ce a scris nu va dispărea și nu se va risipi asemenea unui vis atunci când te trezești

La oamenii înzestrați de Dumnezeu cu darul artei și culturii, o singură exprimare artistică dă dimensiunea unei imaginații concentrate de neuitat, a unei glorioase amintiri lăuate viitorului.

Această imagine de personalitate ce poate exista, mi-a dovedit-o, la o expoziție de artă plastică la care am ținut un vernisaj, în Casa de Cultură „UNESCO-Mihai Eminescu”, domnul Geo Călugăru care în patru versuri despre pârleaz dă sfaturi cum să treci din necaz peste necaz. Mai târziu, coleg cu domnia sa, colaboratori voluntari la publicația *Independența Română - Independența prin cultură* a Fundației Literar-Istorice „Stoika”, părerea bună a primei întâlniri a devenit „lumea bună” a culturii, științei și civilizației. Scrierile domniei sale în publicație despre personalități artistice, culturale și științifice m-au făcut să-l consider un monstru sacru al adevărului. Sunt omul cărui îi place să spună și să scrie numai despre adevăr și calități pozitive ale oamenilor, pe care îmi doresc, iubindu-i și apreciindu-i la superlativ, să-i consider binefăcători, un exemplu și noroc al vieții mele, pentru că i-am întâlnit în această cenușe viață. „*Cartea vieții mele*” autor Geo Călugăru ocupă un meritat loc de onoare în biblioteca mea personală, întinsă pe patru-cinci pereți ai locuinței. Cartea scrisă din viața unei îndelungate inimi pentru lume, dovedește realitatea spuselor mele de mai sus. Domnul Geo Călugăru va rezista și va fi întâlnit scriptic, verbal și viabil întotdeauna, neputând fi înghițit niciodată de timp, în neantul său care ne pânzește pe toți. Domnia sa, precum și toți cei care nu au făcut umbră degeaba pe pământ, nu vor cerși cât vor trăi un supliment de timp, pentru că îndrumați de divinul timp cât au trăit pe pământ până a-și muta domiciliul la ambasada pământenilor din cer au creat, sfîșind astfel numirile cu care Dumnezeu ne-a închinat viața pământească. Geo Călugăru este purul și simplul adevăr care dovedește prin inteligența sa fără de seamăn că lumea merge înainte așa cum a fost programată de „mersul vieții”. În „*Cartea vieții mele*” autorul pierzându-și proviza de viitor, se refugiază în trecut, pentru că, odată cu înaintarea în vârstă, orice persoană începe să-și evoce trecutul tot mai frecvent. Ne dezgropăm trecutul ca pe o ultimă comoară a vieții, vădute de acum înainte de timp. Vă mulțumesc domnule Geo Călugăru că divinul v-a creat cu câțiva ani înaintea mea. Sunteți și veți rămâne cât voi trăi modelul meu de a fi, de a vă comporta, pe care îl prețuiesc și-l iubesc.

Inginer doctor profesor **GHEORGHE ȚICLETE**, sufletul evocărilor personalităților care au fost, distins și talentat înfloritor al vorbelor frumoase despre oamenii care au trecut prin istoria țării

Sunt mândru că ceea ce am citit scris de domnia sa străbate liniștea din sufletul poporului român și aduce alinare oricărui chin sufletesc.

Gheorghe Țiclete, în cartea „*Evocări - cei care au fost*”, în clepsidra a clonat timpul și a făcut ca firele nisipului, în curgerea lor, să transforme clipa în popas al eternității. Mulțumesc maestre! Biblioteca mea s-a „îmbogățit” cu o nouă carte, „*Evocări - cei care au fost*”, bogată în conținut, fapte, stil literar ușor și curgător. Citind-o, am apreciat-o, nu fără „nevinovată invidie colegială” că ați reușit la superlativ, „în căutarea florii-regină, când bradul românesc suspină, să opriți timpul, miruind cu rășină”. Cuvintele adresate în scris pe 22 februarie 2023, când împliniam 85 de ani: „*Distinsului om de cultură, coleg și prieten, pictorul minunat Cojocarul Vergil-Cover, cu cele mai bune gânduri*” m-au plasat deja în „*Evocări - cei care au fost*” deoarece, de la bătrâni știință: „*De morți se vorbește numai de bine*”. Vă mulțumesc, pentru frumoasele cuvinte și aprecierea dumneavoastră colegială. Meritați să vă închin o cugetare semnată Cristina Copia, deoarece vă regăsiți în ea, în tălcul cugetării: „*Timpul se hrănește cu noi. Setea și-o stămpără cu apele, frigul cu soarele, iar căldura o domolește cu vântul. De aceea e nemuritor*”. Prin cărțile pe care le-ați publicat, sunteți „vântul nemuritor”, care, cu talent literar de invidiat, i-ați înviat, făcându-i nemuritori pe cei care s-au dus în altă lume. Zăbind printre jocul dintre stele, cei evocați de domnia voastră sunt doar câteva dintre stelele mii ce ca și mine cred în clepsidre și iluzii. În tot ce ați scris până în prezent, îmi permiteți ca în acest taifas artistico-literar să vă consider un duh divin care îmi dă indicații unde să îmi găsesc busola existentă după împlinirea celor 85 de ani. Ca pictor văd viața ca șevalet al existenței, pictură a relativului în amalgam de culori. Dacă curcubeul ne-a furat culorile, drumul nostru, stimate coleg Gheorghe Țiclete, spre absolut este alb sau negru. Pentru tot ce ați creat patria vă este recunoscută toare. Subsemnatul, în încheierea taifasului scris între orele 3:33-5:55 în noaptea de 22 februarie 2023, adaug: cărți frumoase cinstite cui v-au scris. Cîntea are numele Gheorghe Țiclete.

Cuvintele scrise în domnia voastră în minunatele evocări ale personalităților române și faptele lor reprezintă tăcerea completă a gândului într-un puternic ecou al sonorului sufletului, așternut pe hârtie folosind frumoasele și bogatele litere ale alfabetului limbii noastre românești, rămasă avere de la strămoși.

Gheorghe Țiclete „*readuce în memoria colectivă a navelor și a imaginilor mari oameni ai acestui neam... Noi, românii, ne facem datoria înscrisă în genele noastre, aceea de a ridica omenirea din ce în ce mai sus, pe o culme a dezvoltării intelectuale*”. (Eugenia Duță)

RĂSFOIND FILE DE AUR ALE HANDBALULUI ROMÂNESC (X)

NEAGU UDROIU

Handbalul s-a dovedit a fi o disciplină norocoasă în istoria sportului românesc. Practicat inițial în formatul lărgit, echipele aveau în teren câte 11 jucători, în aer liber, acesta s-a convertit, la alții și la noi, în formula de joc în șapte, desfășurat mai ales în sală. Nu va trece mult și vom bate, mai întâi prin naționala feminină, urmată de a băieților, la porțile consacării internaționale.

Vom deveni și campioni mondiali. Dovedeam că aveam substanță de elită în materie. Am răsfolit împreună cu protagoniști binecunoscuți - maeștri emerți ai sportului și campioni mondiali - file din cronica acelor ani. Sunt nume înscrise cu litere de joc, pentru a fi văzute de departe și memorate fără dificultate. Interlocutorii mei, întâlniți cu diferite ocazii, s-au exprimat ca actori de primă mână pe

scena handbalului național și mondial. Vă invit să urmărim împreună confidențele acestor seniori ai arenei sportive, predestinați să performeze în registrul suprem al triumfului. Vorbesc și despre ei dar mai ales despre echipele din care făceau parte, despre dascălii cere i-au condus către podiumul dorit. Dorit de ei toți, laolaltă cu noi, îndrăgostiți de talentul lor.

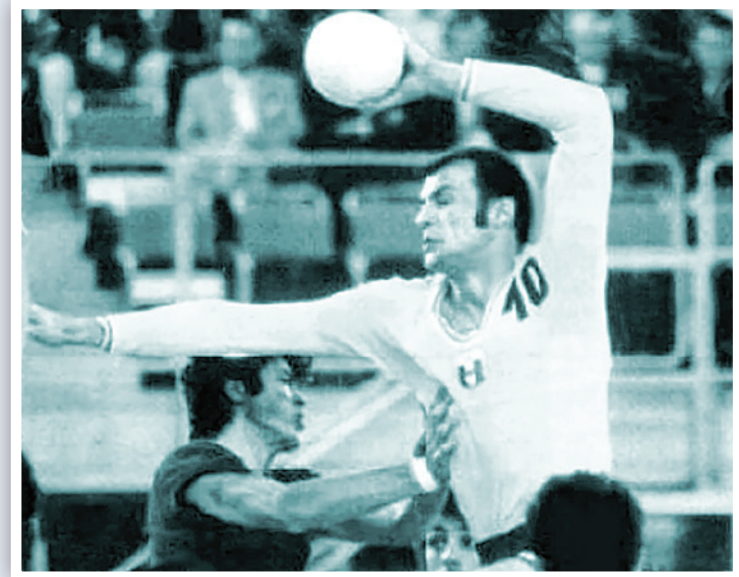
GHEORGHE GRUIA

Vorbim despre Gruia la timpul trecut. Soarta a vrut să-l smulgă de lângă noi la o vârstă respectabilă, când mergi alături de cel în cauză cu sufletul îndurerat, cu sentimentul că faci ce trebuie.

Eram, am descoperit, de aceeași vârstă. Se născuse doar câteva luni mai târziu. În costelația handbalului românesc s-a ivit ca o surpriză neașteptată. Eram pe cai mari și ne convenea să alergăm când la trap, când la galop printre marii zilei. Doamne, câți peri albi ne-au scos la vremea lor ba cheii, ba suedezi, francezii nici nu conta! Câștigasem finala de la Dortmund cu o echipă de aur din naștere: Ivănescu, Hnat, Bulgaru, Nodea, Telman, Moser. Ne aștepta confirmarea de la Praga peste trei ani. Cu o

Pierdusem șansa de a fi prezenți în finala mare, dar ne-am adjudecat finala mică. Vom mai prinde un bronz la Olimpiada de la München, cu Gruia în echipă, dar cu el pe podiumul golgeterilor. Marcase 37 de goluri! Să nu uit să spun că la Mondialele din Suedia, Gruia fusese declarat cel mai bun jucător al întrecerii.

A jucat în tricoul Naționalei de 127 de ori. A câștigat de opt ori titlul de campion național cu echipa Steaua, ca și Cupa Campionilor Europeni - în 1968. Personal, m-aș fi așteptat ca cifrele să fie mai generoase. Dar nu e greu de înțeles. Gruia a apărut relativ târziu în elita handbalului românesc și, din motive lesne de înțeles, s-a retras devre-noutate de excepție:

Gruia. Îl văzuse un antrenor de handbal jucând volei la Steaua. Era făcut să practice sportul de performanță. Se remarcase la scrimă, la triplu salt, la aruncarea sulitei părăsită de Bizim prea aproape de poale. Dar de remarcat s-a întâmplat pe terenul de volei. Remarcat de un antrenor de handbal, a fost invitat la semicerc...

Acolo a rămas! Nu trecuse, precum era cutuma, mai întâi pe la juniori, pe la tineret. A ajuns direct la seniorii Stelei. I-au trebuit doar trei luni de antrenament intens pentru a debuta în Divizia A. După un tur de campionat a ajuns la Naționala de seniori. Gruia sărise etape, înfrânsese obiceiuri, prejudecăți.

Era înalt, ca și alții, cum îl caracteriza un coleg de echipă: alonja lui era dată de Cel de Sus. Avea o detentă remarcabilă, pe teren era un vrăjitor care merita urmărit.

Gruia a avut porția lui de recorduri personale. Campion mondial în 1964, dar și în 1970, când recăștigam titlul suprem. Fusese între timp Campionatul din Suedia - în 1967 - când cucerisem, cu el în formație, bronzul. Ceea ce, să recunoaștem, nu era puțin lucru.

Mirajul unui stagiu peste hotare l-a îndemnat la sacrificii. Promisiunea făcută de cei mari că va prinde o asemenea șansă a provocat plecarea lui de la echipă. Sigur, n-a stat degeaba, dar deciziile respective vor avea prețul lor. Câțiva ani buni, Gruia a practicat munca de catedră la Academia Militară. Va pleca în Mexic, unde va rămâne până la sfârșitul vieții. A revenit prin țară, cu mină de om împăcat cu soarta. „Guriță”, cum îi spuneau colegii, arăta ca un bătrânel răsfățat de soartă, care e conștient de ce a lăsat în urma lui. L-am văzut pe la televizor: purta mustață, calviția se simțea la locul ei. Nu l-am auzit cântând, dar zâmbetul îi rămăsese neschimbat. El, **Gheorghe Gruia**, declarat în 1992 „Cel mai bun handbalist al tuturor timpurilor”.

CORNEL PENU

Îmi îngădui o metaforă. Ceva mă face să cred că dacă el, **Cornel Penu**, trebuia să plece la luptă, pe terenul de handbal, firește, singura armă pe care ar fi reclamat-o contra dușmanilor de orice fel acceptată ar fi fost una mereu aflată la îndemâna sa: zâmbetul molipsitor, capabil să te îndemne la a uita încotro ai plecat.

Am prins în zilele de glorie ale handbalului nume vestite, care apărau poarta Naționalei noastre. Redl, fără îndoială în fruntea lor, mai ales că, aflam încet-încet, el era și un coseur de marcă. Lângă el și după el se afla Bogolea. Mai apoi, alți câțiva, care nu s-au prea văzut din pricina celor doi.

Dar a venit momentul Penu. Născut la Galați, dar mutat cu ai lui la Buzău. Va reveni aici ca invitat al Primăriei orașului pentru a fi elogiat și învesmântat cu oficiale mulțumiri. De înțeles. Penu este considerat cel mai mare portar român din toate timpurile. S-a transferat din 1967 la clubul Dinamo București. În același an devenea, cu Naționala de tineret, campion mondial. Dar și medaliat cu bronz la Mondialele de seniori. În 1970 va apăra poarta Naționalei de seniori a României, devenind campion mondial la Paris.

Poate n-o să mă credeți. Dincolo de reflexele de zile mari, de condiția fizică pusă la punct de mașinăria numită Oprea Vlase, arma secretă, letală de alfel, neiertătoare s-a dovedit zâmbetul său angelic. Nu-i întrebați pe adversarii aflați în fața porții cu Penu în cadru. De alura atletică a portarului va mai fi uitat careva; de zâmbetul lui triumfător, cu siguranță nimeni.

Trăiește în Franța, după un stagiu de antrenor în Maroc. A activat la Sedan, loc istoric adânc înfipt în memoria francezilor. Acolo și-a găsit sfârșitul împăratul Napoleon al III-lea. Am încercat să-i dau de urmă. La telefonul din agenda mea n-a răspuns. O cunoștință comună, maestru emerit al sportului și campion mondial - la Berlin - a sunat la Federația noastră de specialitate soicând, prin bunăvoință, telefonul de acasă al portarului nostru glorios. I s-a răspuns, în cunoștință de cauză de identitatea solicitantului: Ascultă domnule, drept cine ne iei? Ce, suntem la Gara de Nord, să stăm după voi? Scurt și cuprinzător...

Repetiție cu șase medalii europene

După reușitele din ultimii ani ale turneeelor internaționale rezervate seniorilor, cadeților și juniorilor desfășurate la București, forul internațional a încredințat Federației Române de Lupte organizarea unei noi competiții la vârf. În a doua jumătate a lunii martie s-au întrecut la Polivalenta Bucureșteană sportivi și sportive din 30 de țări, reprezentanții noștri reușind, ca de fiecare dată, să-și demonstreze valoarea, urcând de șase ori pe podium, o dată în plus față de precedentă ediție a întrecerilor continentale de seniori under 23.

Denis Florin Mihai, legitimat la Clubul Sportiv Școlar din Bacău, descoperit de antrenorul Ioan Butucaru, a luat din nou aurul categoriei 55 kilograme la stilul greco-romane. L-a imitat **Roxana Amina Capezan**, 65, pregătită la Clubul Sportiv al Armatei Steaua de Mihai Stroia, care a preluat-o de la Marin Dobrescu. Pentru Roxana, ca și pentru colegul ei de generație, a fost o confirmare a titlului precedent, primul din istoria luptelor feminine românești la o competiție europeană. Colega ei de club, **Andreea Beatrice Ana**, 55, descoperită de Marian

Oancea, a ratat de puțin victoria în disputa pentru cel mai prețios trofeu, mulțumindu-se cu cel de argint. Au câștigat medalii de bronz, după succese spectaculoase în finalele mici, **Ana Maria Pîrvu**, 50, Rapid București, tiza ei, **Ana Maria Puiu**, 59, Clubul Sportiv Municipal Onești, lansată în acest frumos sport olimpic de Sorin Iordache, de asemenea laureat ai precedentei ediții și, în ultima zi, de **Krisztian Biro**, 74, Clubul Sportiv Școlar Tg. Mureș, promovat în urmă cu câțiva ani de Gyarmati Ferenc, antrenat acum de Csaba Fazakas.

ALIN GRIGORE, secretarul general al federației de specialitate, ne-a rugat să-i menționăm și pe luptătorii clasificați pe locul 5, care au fost foarte aproape de a intra în posesia medaliei de bronz. Este vorba de patru fete, Beatrice Ferent, categoria 53 kilograme, Gabriela Cuc, 62, Isabela Rotaru, 72, Irina Margas, 76 și de doi băieți, câte unul la fiecare stil, Igor Bottez, 72, greco-romane și Marian Gigi Subțirică, 79, libere.

Tânărul oficial, mereu cu zâmbetul pe buze la interviurile cu reprezentanții mass-media, ne-a declarat în exclusivitate pentru revista „Cronica Timpului”: „Federația noastră a stabilit, de comun acord cu președintele Răzvan Pircălabu și ceilalți membri ai conducerii, un nou standard pentru buna desfășurare a unor competiții de un asemenea nivel. Faptul că organizăm anual patru turnee internaționale, la diferite categorii de vârstă, reconfirmă încrederea acordată de forul internațional. Sunt bucuros că am încheiat o echipă organizatorică, sub toate aspectele,

calitativă, iar experiența acumulată la acest capitol o vom transfera în 2024 la organizarea Campionatelor Europene de Seniori pentru a doua oară în ultimii ani, de data asta la Cluj-Napoca. În privința obiectivelor propuse de șefii colectivelor tehnice pentru loturile naționale, acestea s-au dovedit realiste prin performanțele obținute de sportivii noștri la toate cele trei stiluri, în dispute cu adversari valoroși de pe continentul nostru. De menționat și locul al treilea pe națiuni în competiția feminină, după Ucraina și Turcia. Ne mai așteaptă două întreceri dificile anul acesta, Europenele de seniori, la Zagreb, în perioada 17-23 aprilie și marele examen al Mondialului găzduit de Belgrad, capitala unei alte țări ex-ugoslave, între 18 și 24 septembrie. De la aceasta din urmă, primii cinci clasificați la fiecare categorie de greutate, vor obține calificarea directă la Jocurile Olimpice de anul viitor de la Paris. Sperăm și dorim să ne întoarcem bucuroși de la ambele competiții, mai cu seamă de la a doua.”

Pagină realizată de RADU LEVÂRDĂ

AVOCATUL CASEI

Efectele discriminării – perspectiva psihologiei sociale

Efectele discriminării din perspectivă psihologică sunt foarte relevante pentru a înțelege injustiția. Unul dintre fenomenele care apare deseori într-o interacțiune bazată pe prejudecăți este ceea ce se numește „profeția care se auto-îndeplinește”. Este acea situație în care oamenii au o anumită așteptare privitoare la felul în care este cineva, ceea ce influențează modul în care se comportă față de acea persoană, aspect ce cauzează ca acea persoană să se comporte în conformitate cu aceste așteptări inițiale ale oamenilor de la ea. O ilustrare elocventă a acestei situații sunt cadrele didactice (desigur, nu toate), care au așteptări zero de la copiii cu dizabilități/de la copiii rromi, pe care îi consideră incapabili, motiv pentru care nu le cer să facă ceva sau ignoră (neintrând în orizontul lor de așteptare) acele situații în care copiii cu dizabilități/rromi de fapt performează. Acest tip de atitudine duce în final la stagnarea permanentă a copiilor rromi/cu

dizabilități, acestora fiindu-le grav afectată stima de sine, cât și șansele de succes în viață. În general și, mai ales, în școală, felul în care se raportează ceilalți la noi, și cu atât mai mult cineva cu autoritate din perspectiva noastră (cum ar fi cadrele didactice), are un potențial mare în a influența felul în care ne construim stima de sine. Gordon Allport, considerat părintele psihologiei sociale, a catalogat 15 tipuri de efecte ale victimizării persoanelor, care pot fi împărțite în două tipuri de reacții: cele în care ne învinuim pe noi înșine (ne retragem în sine, ajungem să ne urâm pe noi înșine, suntem agresivi față de propriul grup), sau învinuim cauze externe (reacționăm la discriminare, suntem suspicioși, avem o mândrie crescută față de propriul grup). Însă, nu trebuie să generalizăm aceste efecte, deoarece fiecare persoană este diferită și poate reacționa diferit. Mândria de grup crescută, spre exemplu, poate fi ceva perfect justificat și nu o reacție la discriminare. Un alt fenomen care contribuie, prin multiple situații de viață, inclusiv la profeția care se auto-îndeplinește, se numește „amenințarea stereotipului”. Aceasta reprezintă o grijă care ne afectează

când suntem confrunțați cu un stereotip negativ, că vom fi evaluați în baza acelui stereotip. Spre deosebire de profeția care se auto-îndeplinește și care imprimă reputația cuiva în conceptul despre sine al acestei persoane, amenințarea stereotipului se manifestă imediat. A fi conștient/ă că suntem în minoritate într-un context – și fiind conștient/ă de imaginea minorității căreia îi aparținem în ochii majorității – este îndejuns să creeze anxietate că vom fi judecat/ă conform stereotipurilor și prejudecăților majorității. Stereotipurile pozitive pot avea efectul invers, crescând încrederea în sine și performanța. Multiple experiențe sociale au arătat importanța acestui fenomen în general și, în particular, în contexte educaționale sau de recrutare în câmpul muncii. În anul 1968, Jane Elliot, o învățătoare din Iowa, S.U.A., la câteva zile după asasinarea lui Martin Luther King Jr., simțind că trebuie să facă ceva pentru a-i învăța pe copii ce înseamnă discriminarea și a-i ajuta să nu discrimineze, a creat un experiment cu copiii ei de clasă a III-a. I-a împărțit în două grupe în funcție de culoarea ochilor și unora le-a spus că sunt buni, altora că sunt răi. La începutul experimentului, copiii cu ochii albaștri erau superiori, erau mai inteligenți, mai de încredere, mai ordonați. Ei au primit privilegii, adică puteau mânca mai mult la cantină, se puteau juca mai mult etc. Învățătoarea a creat contexte în care-i lăuda pe copiii cu ochii albaștri. Copiii cu ochii căprui trebuia să poarte niște gulere distinctive și erau considerați inferiori: orice făceau era interpretat de învățătoare în cheie negativă (dacă-și uitau ceva acasă, dacă nu știau să răspundă unor întrebări etc.). De fiecare dată când făcea asta, învățătoarea le reamintea copiilor care era culoarea ochilor lor, făcând o legătură directă între culoarea ochilor și trăsăturile pozitive, respectiv negative. Copiii cu ochii albaștri, „superiori”, au început să-i trateze cu răutate pe cei cu ochi căprui, „inferiori”, pârându-i pentru orice făceau, refuzând să se joace cu ei etc. După câteva zile învățătoarea a inversat rolurile, cu aceleași efecte, iar la puțin timp a readus lucrurile la normal și a discutat cu copiii ce au învățat din zilele experimentale. Efectele asupra copiilor când erau

Av. CRISTIANA VĂRĂȘTEANU
0723.302.337
cristiana.varasteanu@acsinte.com

„inferiori” au fost de tristețe, frustrare, furie, izolare. De asemenea, au primit calificative foarte proaste la testele pe care le-au făcut în zilele când erau „inferiori” și foarte bune în zilele în care erau „superiori”. Efectele stereotipurilor și prejudecăților tind să fie mai serioase atunci când acestea sunt puternice sau când politici publice ori culturi instituționale se bazează pe ele, afectând categorii întregi de oameni. Deși este dificil a diminua efectele discriminării și, cu atât mai puțin, a le anula, nu înseamnă că discriminarea nu poate și nu trebuie combătută. De mare importanță este educația începând de la vârste mici, în clase diverse, cu copii puși să lucreze împreună la jocuri în care performanța fiecăruia depinde (și) de ceilalți. Contactul cu persoane diferite, dintr-o poziție de egalitate, contribuie semnificativ la diminuarea prejudecăților. Codurile etice și ghidurile profesionale de intervenție în lucrul cu clienții, cât și formarea adecvată a tuturor profesioniștilor în a-și recunoaște propriile prejudecăți și a-și schimba comportamentul în relațiile interumane, sunt printre cele mai determinante în combaterea discriminării de orice natură. Este important pentru profesioniștii care lucrează în domeniul justiției sau al serviciilor sociale/de sănătate/educaționale ș.a. să analizeze în mod critic știrile/relațiile media și să fie cel puțin conștienți că acestea le pot influența atitudinile față de persoane care aparțin unor grupuri minoritare/grupuri discriminate în societate și care le pot fi/deveni clienți.

Editată de
UNIUNEA ZIARIȘTILOR PROFESIONIȘTI
DIN ROMÂNIA
Președinte onorific DORU DINU GLĂVAN

Director general
NICOLAE VASILE

Redactor șef
RODICA SUBȚIRELU

Redactor șef-adjunct
GEORGE VLAICU

Editor coordonator
OVIDIU ZANFIR

Secretar general de redacție
ALEXANDRU ȘTEFAN

MEMBRI FONDATORI:

DORU DINU GLĂVAN (UZPR)
RODICA SUBȚIRELU (UZPR)
MIHAELA RUSU (UZPR)
CLEMENTINA TIMUȘ (UZPR)
ELIZA ROHA
CORINA POPESCU (UZPR)
IOANA UNGUREANU
CLAUDIA MOTEA (UZPR)
NICOLAE CABEL (UCIN)

Consultanță juridică:
av. VERONICA MUȘAT-BOCȘE

Seniori editori:

Prof. univ. dr. ȘTEFAN PĂUN
Conf. dr. CORNELIU ZEANA
Conf. univ. dr. GABRIEL I. NĂSTASE
CORINA VLAD DIACONESCU
MARIAN DUMITRU
GEORGE CANACHE
ALEXANDRE ANDREI (Paris)
NICOLAE VASILE
ALEXANDRU ȘTEFAN
COJOCARU VERGIL - COVER

**Responsabilitatea juridică
pentru conținutul articolului
publicat aparține autorului.**

Adresă:

**Uniunea Ziariștilor
Profesioniști din România**
Bld. General Gheorghe Magheru 28-30,
et. 1, Sector 1, București

Contact:
Tel: 021 317.92.25;
Fax: 021 313.06.72
cronicatimpului@gmail.com
uzpr.ro/cronica-timpului
facebook.com/uzp.org.ro

ISSN: 2393-1361
Tipărit la: CNI CORESI S.A.

Windy Bircu

 COJOCARU VERGIL-COVER

Motto-Cugetare:

„La artiștii gânditori, inteligența se revarsă prin operele lor de artă: pictură, proză, poezie, sculptură, muzică”.

COVER

O tânără româncă în vârstă de 17 ani, născută și crescută în Danemarca, dar cu un profund și real atașament față de România, desenează în stilul propriu și unic „Dor de Țară și de Limba Românească”.

Licențiată ca antrenor de tenis de câmp, în martie 2022, urmare a dobândirii unei burse de merit de la Federația de Tenis din Danemarca, această tânără, talent nativ, neșlefuit și autodidact, își creionează încet-încet și frumos drumul spre o carieră în lumea artiștilor plastici.

Descoperă pentru prima dată acest talent nativ la vârsta de doar 10 ani, când o surprind părinții cu schița unui chip de tigru.

Urmează creionarea altor schițe și desene care aprofundează trăirile artistului din subconștient și astfel se întrezărește un stil aparte și unic de desen în ulei nemaîntâlnit până acum, lucru confirmat deja de mari artiști ai României printre care și subsemnatul.

Coloristica acestor lucrări și profunzimea mesajului transmis în contrast cu vârsta acestei adolescente, fac ca lucrările ei să capete o deosebită valoare artistică.

Printr-un înalt grad de spiritualizare, cu care Creatorul a înzestrat ființele sale cele mai dragi și iubite, în cazul de față și pe această tânără, românul se naște cu frumoase înclinații artistice.

Opera de artă, sub orice formă de manifestare artistică, reflectă o „întâlnire a artistului cu el însuși, o trăire a vieții sale, o frământare spirituală desăvârșită, un destin fericit, un simbol vertical păstrat ca reper. Și tocmai astfel de valori fac acest artist unic și de remarcă.

Toate aceste opere de artă, împreună cu artistul și creatorul lor, **Windy Bircu**, merită a fi cunoscute, apreciate, prețuite, posibil viitoare bunuri de mândrie națională.

Sarcina noastră, a celor mai în vârstă, admiratori și susținători ai artei și culturii, este de a descoperi, încuraja și promova tinerele talente, precum această tânără domnișoară.

Prin numele Windy Bircu am descoperit o tânără româncă, viitoare artistă plastică, aptă încă de la vârsta majoratului să creeze mărturii artistice grafice și picturale inegalabile, formatoare de viitoare personalități artistice ale secolului nostru.

Dorul și pribegiile pe plaiuri străine sunt suportate cu gândul că va face ceva valoros pentru România.

Sunt sigur că de acest nume, Windy Bircu, cu o simbolistică aparte, istoriografia artei și culturii românești, și de ce nu și universale, va ține cont.

În urma discuțiilor cu părinții, cărora viitoarea artistă plastică li s-a destăinuit, consider că aceste „recente taifasuri interesante” merită a fi cunoscute de către educatul public al revistei „Cronica Timpului”, iubitor de artă și frumos, atractiv și interesant.

Lucrările plastice semnate Windy Bircu sunt o frumoasă cromatică compozitională și desen.

Bravo, Bravo, Bravo!

